

BOOKSTACKS CLASSICS

B

Εὐθύδημος

Plato (c. 428-348 BCE)

Ἑλληνική EDITION

Publication record

TITLE	Εὐθύδημος
AUTHOR	Plato (c. 428-348 BCE)
EDITION	Bookstacks TEI edition, based on the source electronic edition
SOURCE	Platonis Opera. Clarendon Press. 1903
PUBLISHED	21 August 2026
EDITION ID	plato_euthydemus
CANONICAL URI	bookstacks.org

RIGHTS AND AVAILABILITY

The underlying ancient work is in the public domain. Rights in this translation and source encoding are described below. This derived TEI file is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License; source rights remain as recorded in sourceDesc. View the canonical license terms.

No ISBN has been assigned. The stable Bookstacks edition identifier and canonical URI above serve as the publication record for this digital edition. Bookstacks asserts no additional restriction over this generated PDF beyond the canonical source terms.

Περιεχόμενα

Ευθύδημος

1

Εὐθύδημος

ΚΡ. τίς ἦν, ὦ Σώκρατες, ὃς χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου; ἢ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιειστήκει, ὥστ' ἔγωγε βουλόμενος ἀκούειν προσελθὼν οὐδὲν οἶός τ' ἢ ἀκοῦσαι σαφές · ὑπερκύψας μέντοι κατεῖδον, καί μοι ἔδοξεν εἶναι ξένος τις ὃς διελέγου. τίς ἦν;

ΣΩ. πότερον καὶ ἐρωτᾷς, ὦ Κρίτων; οὐ γὰρ εἷς ἀλλὰ δύο ἦστην.

ΚΡ. ὃν μὲν ἐγὼ λέγω, ἐκ δεξιᾶς τρίτος ἀπὸ σοῦ καθῆστο · ἐν μέσῳ δ' ὑμῶν τὸ Ἀξιόχου μειράκιον ἦν. καὶ μάλα πολὺ, ὦ Σώκρατες, ἐπιδεδωκέναι μοι ἔδοξεν, καὶ τοῦ ἡμετέρου οὐ πολὺ τι τὴν ἡλικίαν διαφέρειν Κριτοβούλου. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν σκληρὸς, οὗτος δὲ προφερὴς καὶ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν ὄψιν.

ΣΩ. Εὐθύδημος οὗτός ἐστιν, ὦ Κρίτων, ὃν ἐρωτᾷς, ὁ δὲ παρ' ἐμὲ καθήμενος ἐξ ἀριστερᾶς ἀδελφὸς τούτου, Διονυσόδωρος · μετέχει δὲ καὶ οὗτος τῶν λόγων.

ΚΡ. οὐδέτερον γινώσκω, ὦ Σώκρατες. καινοί τινες αὖ οὔτοι, ὡς εἴκοι, σοφισταί · ποδαποί; καὶ τίς ἡ σοφία;

ΣΩ. οὔτοι τὸ μὲν γένος, ὡς ἐγὼμαι, ἐντεῦθεν ποθέν εἰσιν ἐκ Χίου, ἀπώκησαν δὲ ἐς Θουρίους, φεύγοντες δὲ ἐκεῖθεν πόλλ' ἤδη ἔτη περὶ τούτου· δε τοὺς τόπους διατρίβουσιν. ὁ δὲ σὺ ἐρωτᾷς τὴν σοφίαν αὐτοῖν, θαυμασία, ὦ Κρίτων · πάσσοφοι ἀτεχνῶς τῷ γε, οὐδ' ἤδη πρὸ τοῦ ὅτι εἶεν οἱ παγκρατιασταί. τούτῳ γὰρ ἔστων κομιδῇ παμμάχῳ. οὐ κατὰ τὸ Ἀκαρνᾶνε ἐγενέσθην τὸ παγκρατιαστὰ ἀδελφῷ · ἐκεῖνῳ μὲν γὰρ τῷ σώματι μόνον οἶω τε μάχεσθαι, τούτῳ δὲ πρῶτον μὲν τῷ σώματι δεινοτάτῳ ἔστων καὶ μάχη, ἢ πάντων ἔστι κρατεῖν

ΣΩ. —ἐν ὅπλοις γὰρ αὐτῷ τε σοφῶ πάνυ μάχεσθαι καὶ ἄλλον, ὃς ἂν διδῶ μισθόν, οἶω τε ποιῆσαι—ἔπειτα τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις μάχην κρατίστῳ καὶ ἀγωνίσασθαι καὶ ἄλλον διδάξαι λέγειν τε καὶ συγγράφεσθαι λόγους οἷους εἰς τὰ δικαστήρια. πρὸ τοῦ μὲν οὖν ταῦτα δεινῶ ἦστην μόνον, νῦν δὲ τέλος ἐπιτεθήκατον παγκρατιαστικῇ τέχνῃ. ἢ γὰρ ἦν λοιπὴ

αὐτοῖν μάχη ἀργός, ταύτην νῦν ἐξείργασθον, ὥστε μὴδ' ἂν ἓνα αὐτοῖς οἶόν τ' εἶναι μὴδ' ἀντᾶραι · οὕτω δεινῶ γεγόνατον ἐν τοῖς λόγοις μάχεσθαι τε καὶ ἐξελέγχειν τὸ ἀεὶ λεγόμενον, ὁμοίως ἑάντε ψευδὸς ἑάντε ἀληθὲς ἦ. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κρίτων, ἐν νῶ ἔχω τοῖν ἀνδροῖν παραδοῦναι ἑμαυτόν · καὶ γὰρ φατον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ποιῆσαι ἂν καὶ ἄλλον ὀντινοῦν τὰ αὐτὰ ταῦτα δεινόν.

ΚΡ. τί δέ, ὦ Σώκρατες; οὐ φοβῇ τὴν ἡλικίαν, μὴ ἤδη πρεσβύτερος ᾖ;

ΣΩ. ἡχιστά γε, ὦ Κρίτων · ἱκανὸν τεκμήριον ἔχω καὶ παραμύθιον τοῦ μὴ φοβεῖσθαι. αὐτὼ γὰρ τούτῳ, ὥς ἔπος εἰπεῖν, γέροντε ὄντε ἠρξάσθην ταύτης τῆς σοφίας ἧς ἔγωγε ἐπιθυμῶ, τῆς ἐριστικῆς · πέρυσιν ἢ προπέρυσιν οὐδέπω ἦσθην σοφῶ. ἀλλ' ἐγὼ ἐν μόνον φοβοῦμαι, μὴ αὖ ὄνειδος τοῖν ξένοιον περιάψω, ὥσπερ Κόννῳ τῷ Μητροβίου, τῷ κιθαριστῇ, ὃς ἐμὲ διδάσκει ἔτι καὶ νῦν καθαρίζειν · ὁρῶντες οὖν οἱ παῖδες οἱ συμφοιτηταί μοι ἐμοῦ τε καταγελῶσι καὶ τὸν Κόννον καλοῦσι γεροντοδιδάσκαλον. μὴ οὖν καὶ τοῖν ξένοιον τις ταῦτόν τοῦτο ὄνειδισῇ · οἱ δ' αὐτὸ τοῦτο ἴσως φοβούμενοι τάχα με οὐκ ἂν ἐθέλοιεν προσδέξασθαι. ἐγὼ δ', ὦ Κρίτων, ἐκεῖσε μὲν ἄλλους πέπεικα συμμαθητάς μοι φοιτᾶν πρεσβύτας, ἐνταῦθα δέ γε ἐτέρους πειράσομαι πείθειν. καὶ σὺ τί οὐ συμφοιτᾷς; ὥς δὲ δέλεαρ αὐτοῖς ἄξομεν τοὺς σοὺς ὕεις · ἐφιέμενοι γὰρ ἐκείνων οἶδ' ὅτι καὶ ἡμᾶς παιδεύσουσιν.

ΚΡ. ἀλλ' οὐδὲν κωλύει, ὦ Σώκρατες, ἑάν γε σοὶ δοκῇ. πρῶτον δέ μοι διήγησαι τὴν σοφίαν τοῖν ἀνδροῖν τίς ἐστίν, ἵνα εἰδῶ ὅτι καὶ μαθησόμεθα.

ΣΩ. οὐκ ἂν φθάνοις ἀκούων · ὥς οὐκ ἂν ἔχοιμί γε εἰπεῖν ὅτι οὐ προσεῖχον τὸν νοῦν αὐτοῖν, ἀλλὰ πάνυ καὶ προσεῖχον καὶ μέμνημαι, καὶ σοὶ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγῆσασθαι. κατὰ θεὸν γὰρ τίνα ἔτυχον καθήμενος ἐνταῦθα, οὐπὲρ σύ με εἶδες, ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ μόνος, καὶ ἤδη ἐν νῶ εἶχον ἀναστῆναι · ἀνισταμένου δέ μου ἐγένετο τὸ εἰωθὸς σημεῖον τὸ δαιμόνιον.

ΣΩ. πάλιν οὖν ἐκαθεζόμεν, καὶ ὀλίγῳ ὕστερον εἰσέρχεσθον τούτῳ—ὅ τ' Εὐθύδημος καὶ ὁ Διονυσόδωρος—καὶ ἄλλοι μαθηταὶ ἅμα αὖ πολλοὶ ἐμοὶ δοκεῖν · εἰσελθόντε δὲ περιπατεῖτην ἐν τῷ καταστέρῳ δρόμῳ. καὶ οὕπῳ τούτῳ δὺ' ἢ τρεῖς δρόμους περιελθλυθότε ἦσθην, καὶ εἰσέρχεται Κλεινίας, ὃν σὺ φῆς πολὺ ἐπιδεδωκέναι, ἀληθῇ λέγων · ὀπισθεν δὲ αὐτοῦ ἔρασται πάνυ πολλοὶ τε καὶ ἄλλοι καὶ Κτήσιππος, νεανίσκος τις Παιανιεύς, μάλα καλὸς τε κάγαθός τὴν φύσιν, ὅσον μὴ ὑβριστῆς δὲ διὰ τὸ νέος εἶναι. ἰδὼν οὖν με ὁ Κλεινίας ἀπὸ τῆς εἰσόδου μόνον καθήμενον, ἀντικρυς ἰὼν παρεκαθέζετο ἐκ δεξιᾶς, ὥσπερ καὶ σὺ φῆς. ἰδόντε δὲ αὐτὸν ὅ τε Διονυσόδωρος καὶ ὁ Εὐθύδημος πρῶτον μὲν ἐπιστάντε διελεγέσθην ἀλλήλοιν, ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντε εἰς ἡμᾶς—καὶ γὰρ πάνυ αὐτοῖν προσεῖχον τὸν νοῦν—ἐπειτα ἰόντε ὁ μὲν παρὰ τὸ μειράκιον ἐκαθέζετο, ὁ Εὐθύδημος, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν ἐμὲ ἐξ ἀριστερᾶς, οἱ δ' ἄλλοι ὥς ἕκαστος

ἐτύγχανεν. ἡσπαζόμεν οὖν αὐτῷ ἅτε διὰ χρόνου ἑωρακώς · μετὰ δὲ τοῦτο εἶπον πρὸς τὸν Κλεινίαν · ὦ Κλεινία, τῷδε μέντοι τῷ ἀνδρε σοφῷ, Εὐθύδημός τε καὶ Διονυσόδωρος, οὐ τὰ σμικρὰ ἀλλὰ τὰ μεγάλα · τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον πάντα ἐπίστασθον, ὅσα δεῖ τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν στρατηγὸν ἔσσεσθαι, τάς τε τάξεις καὶ τὰς ἡγεμονίας τῶν στρατοπέδων καὶ ἕσθαι ἐν ὅπλοις μάχεσθαι διδακτέον · οἷω τε δὲ καὶ ποιῆσαι δυνατὸν εἶναι αὐτὸν αὐτῷ βοηθεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἃν τις αὐτὸν ἀδικῇ. εἰπὼν οὖν ταῦτα κατεφρονήθη ἐπὶ αὐτοῖς · ἐγελασάτην οὖν ἄμφω βλέψαντες εἰς ἀλλήλους, καὶ ὁ Εὐθύδημος εἶπεν · οὗτοι ἔτι ταῦτα, ὦ Σώκρατες, σπουδάζομεν, ἀλλὰ παρέργοις αὐτοῖς χρώμεθα. καὶ γὰρ θαυμάσας εἶπον · καλὸν ἂν που τὸ ἔργον ὑμῶν εἴη, εἰ τηλικαῦτα πράγματα πάρεργα ὑμῖν τυγχάνει ὄντα, καὶ πρὸς θεῶν εἵπετόν μοι τί ἐστί τοῦτο τὸ καλόν. ἀρετήν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οἴομεθα οἷω τ' εἶναι παραδοῦναι κάλλιστ' ἀνθρώπων καὶ τάχιστα. ὦ Ζεῦ, οἶον, ἣν δ' ἐγώ, λέγετον πρᾶγμα · πόθεν τοῦτο τὸ ἔρμαιον ἡϋρέτην; ἐγὼ δὲ περὶ ὑμῶν διανοοῦμένην ἔτι, ὥσπερ νυνδὴ ἔλεγον, ὡς τὸ πολὺ τοῦτο δεινοῖν ὄντοιν, ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, καὶ ταῦτα ἔλεγον περὶ σφῶν · ὅτε γὰρ τὸ πρότερον ἐπεδημησάτην, τοῦτο μέμνημαι σφῶ ἐπαγγελιομένω.

ΣΩ. εἰ δὲ νῦν ἀληθῶς ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἔχετε, ἴλεω εἶτον—ἀτεχνῶς γὰρ ἔγωγε σφῶ ὥσπερ θεῷ προσαγορεύω, συγγνώμην δεόμενος ἔχειν μοι τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. ἀλλ' ὁρᾶτον, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε, εἰ ἀληθῇ λέγετον · ὑπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐπαγγέλματος οὐδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν. ἀλλ' εὖ ἴσθι, ὦ Σώκρατες, ἔφατον, τοῦτο οὕτως ἔχον. μακαρίζω ἄρ' ὑμᾶς ἔγωγε τοῦ κτήματος πολὺ μᾶλλον ἢ μέγαν βασιλέα τῆς ἀρχῆς · τοσόνδε δέ μοι εἶπετον, εἰ ἐν νῶ ἔχετε ἐπιδεικνύναι ταύτην τὴν σοφίαν, ἢ πῶς σφῶν βεβούλευται. ἐπ' αὐτό γε τοῦτο πάρεσμεν, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐπιδείζοντες καὶ διδάζοντες, ἐάν τις ἐθέλῃ μαυθάνειν. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐθέλησουσιν ἅπαντες οἱ μὴ ἔχοντες, ἐγὼ ὑμῖν ἐγγυῶμαι, πρῶτος μὲν ἐγώ, ἔπειτα δὲ Κλεινίας οὐτοσί, πρὸς δ' ἡμῖν Κτήσιππός τε ὅδε καὶ οἱ ἄλλοι οὗτοι, ἣν δ' ἐγὼ δεικνὺς αὐτῷ τοὺς ἐραστὰς τοὺς Κλεινίου · οἱ δὲ ἐτύγχανον ἡμᾶς ἤδη περιεστάμενοι. ὁ γὰρ Κτήσιππος ἔτυχε πόρρω καθεζόμενος τοῦ Κλεινίου—κάμοι δοκεῖν ὡς ἐτύγχανεν ὁ Εὐθύδημος ἐμοὶ διαλεγόμενος προνευκῶς εἰς τὸ πρόσθεν, ἐν μέσῳ ὄντος ἡμῶν τοῦ Κλεινίου ἐπεσκότει τῷ Κτησίππῳ τῆς θεάς—βουλόμενός τε οὖν θεάσασθαι ὁ Κτήσιππος τὰ παιδικὰ καὶ ἅμα φιλήκοος ὢν ἀναπηδήσας πρῶτος προσέστη ἡμῖν ἐν τῷ καταντικρῷ · οὕτως οὖν καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνον ἰδόντες περιέστησαν ἡμᾶς, οἳ τε τοῦ Κλεινίου ἐρασταὶ καὶ οἱ τοῦ Εὐθυδήμου τε καὶ Διονυσόδωρου ἐταῖροι. τούτους δὴ ἐγὼ δεικνὺς ἔλεγον τῷ Εὐθυδήμῳ ὅτι πάντες ἔτοιμοι εἶεν μαυθάνειν · ὁ τε οὖν Κτήσιππος συνέφη μάλα προθύμως καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐκέλευον αὐτῷ κοινῇ πάντες ἐπιδείξασθαι τὴν δύναμιν τῆς σοφίας. εἶπον οὖν ἐγώ · ὦ Εὐθύδημε καὶ Διονυσόδωρε, πάνυ μὲν οὖν παντὶ τρόπῳ καὶ τούτοις χάρισσασθον

καὶ ἐμοῦ ἕνεκα ἐπιδείξασθον. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα δῆλον ὅτι οὐκ ὀλίγον ἔργον ἐπιδείξει· τόδε δέ μοι εἶπετον, πότερον πεπεισμένον ἤδη ὡς χρὴ παρ' ὑμῶν μανθάνειν δύναισθ' ἂν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἄνδρα μόνον, ἢ καὶ ἔκτενον τὸν μήπω πεπεισμένον διὰ τὸ μὴ οἶσθαι ὅλως τὸ πρᾶγμα τὴν ἀρετὴν μαθητὸν εἶναι ἢ μὴ σφῶ εἶναι αὐτῆς διδασκάλῳ; φέρε, καὶ τὸν οὕτως ἔχοντα τῆς αὐτῆς τέχνης ἔργον πείσαι ὡς καὶ διδασκτὸν ἢ ἀρετὴ καὶ οὗτοι ὑμεῖς ἐστὲ παρ' ὧν ἂν κάλλιστά τις αὐτὸ μάθοι, ἢ ἄλλης; ταύτης μὲν οὖν, ἔφη, τῆς αὐτῆς, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος.

ΣΩ. ὑμεῖς ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε, τῶν νῦν ἀνθρώπων κάλλιστ' ἂν προτρέψαιτε εἰς φιλοσοφίαν καὶ ἀρετῆς ἐπιμέλειαν; οἴομεθά γε δῆ, ὦ Σώκρατες. τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων τὴν ἐπίδειξιν ἡμῖν, ἔφη, εἰς αὐθις ἀπόθεσθον, τοῦτο δ' αὐτὸ ἐπιδείξασθον· τουτοὶ τὸν νεανίσκον πείσαντο ὡς χρὴ φιλοσοφεῖν καὶ ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, καὶ χαριεῖσθον ἐμοί τε καὶ τουτοῖσι πᾶσιν. συμβέβηκεν γάρ τι τοιοῦτον τῷ μειρακίῳ τούτῳ· ἐγώ τε καὶ οἷδε πάντες τυγχάνομεν ἐπιθυμοῦντες ὡς βέλτιστον αὐτὸν γενέσθαι. ἔστι δὲ οὗτος Ἀξιόχου μὲν υἱὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου τοῦ παλαιοῦ, αὐτανεψιδὸς δὲ τοῦ νῦν ὄντος Ἀλκιβιάδου· ὄνομα δ' αὐτῷ Κλεινίας. ἔστι δὲ νέος· φοβούμεθα δὴ περὶ αὐτῷ, οἷον εἰκὸς περὶ νέῳ, μή τις φθῇ ἡμᾶς ἐπ' ἄλλο τι ἐπιτήδευμα τρέψας αὐτοῦ τὴν διάνοιαν καὶ διαφθείρη. σφῶ οὖν ἦκετον εἰς κάλλιστον· ἀλλ' εἰ μὴ τι διαφέρει ὑμῖν, λάβετεον πείραν τοῦ μειρακίου καὶ διαλέχθητον ἐναντίον ἡμῶν. εἰπόντος οὖν ἐμοῦ σχεδόν τι αὐτὰ ταῦτα ὁ Εὐθύδημος ἅμα ἀνδρείως τε καὶ θαρραλέως, ἀλλ' οὐδὲν διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐὰν μόνον ἐθέλῃ ἀποκρίνεσθαι ὁ νεανίσκος. ἀλλὰ μὲν δῆ, ἔφη, ἐγώ, τοῦτό γε καὶ εἴθισται· θαμὰ γὰρ αὐτῷ οἷδε προσιόντες πολλὰ ἐρωτῶσιν τε καὶ διαλέγονται, ὥστε ἐπιεικῶς θαρρεῖ τὸ ἀποκρίνασθαι. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, ὦ Κρίτων, πῶς ἂν καλῶς σοι διηγησαίμην; οὐ γὰρ σμικρὸν τὸ ἔργον δύνασθαι ἀναλαβεῖν διεξιόντα σοφίαν ἀμήχανον ὅσῃν· ὥστ' ἐγώ γε, καθάπερ οἱ ποιηταί, δέομαι ἀρχόμενος τῆς διηγήσεως μούσας τε καὶ Μνημοσύνην ἐπικαλεῖσθαι. ἤρξατο δ' οὖν ἐνθὲνδε ποθὲν ὁ Εὐθύδημος, ὡς ἐγῶμαι· ὦ Κλεινία, πότεροί εἰσι τῶν ἀνθρώπων οἱ μανθάνοντες, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς; καὶ τὸ μειράκιον, ἅτε μεγάλου ὄντος τοῦ ἐρωτήματος, ἠρυθρίασέν τε καὶ ἀπορήσας ἐνέβλεψεν εἰς ἐμέ· καὶ ἐγὼ γνοὺς αὐτὸν τεθορυβημένον, θάρρει, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κλεινία, καὶ ἀποκρίναι ἀνδρείως, ὁπότερά σοι φαίνεται· ἴσως γάρ τοι ὠφελεῖ τὴν μεγίστην ὠφελίαν. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Διονυσόδωρος προσκύψας μοι μικρὸν πρὸς τὸ οὖς, πάνυ μειδιάσας τῷ προσώπῳ, καὶ μὴν, ἔφη, σοί, ὦ Σώκρατες, προλέγω ὅτι ὁπότερ' ἂν ἀποκρίνηται τὸ μειράκιον, ἐξελεγχθήσεται.

ΣΩ. καὶ αὐτοῦ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος ὁ Κλεινίας ἔτυχεν ἀποκρινάμενος, ὥστε οὐδὲ παρακλελεύσασθαι μοι ἐξεγένετο εὐλαβηθῆναι τῷ μειρακίῳ, ἀλλ' ἀπεκρίνατο ὅτι οἱ σοφοὶ εἶεν οἱ μανθάνοντες. καὶ ὁ Εὐθύδημος, καλεῖς δέ τινας, ἔφη, διδασκάλους, ἢ οὐ;—ὠμολόγει.—οὐκοῦν τῶν

μανθανόντων οἱ διδάσκαλοι διδάσκαλοί εἰσιν, ὥσπερ ὁ καθαριστής καὶ ὁ γραμματιστής διδάσκαλοι δῆπου ἦσαν σοῦ καὶ τῶν ἄλλων παίδων, ὑμεῖς δὲ μαθηταί;—συνέφη.—ἄλλο τι οὖν, ἡνίκα ἐμανθάνετε, οὕτω ἡπίστασθε ταῦτα ἃ ἐμανθάνετε;—οὐκ ἔφη.—ἄρ' οὖν σοφοὶ ἦτε, ὅτε ταῦτα οὐκ ἡπίστασθε;—οὐ δῆτα, ἢ δ' ὅς.—οὐκοῦν εἰ μὴ σοφοί, ἀμαθεῖς;—πάνυ γε.—ὕμεῖς ἄρα μανθάνοντες ἃ οὐκ ἡπίστασθε, ἀμαθεῖς ὄντες ἐμανθάνετε.—ἐπένευσε τὸ μειράκιον.—οἱ ἀμαθεῖς ἄρα μανθάνουσιν, ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ σοφοί, ὥς σὺ οἶει. ταῦτ' οὖν εἰπόντος αὐτοῦ, ὥσπερ ὑπὸ διδασκάλου χορὸς ἀποσημήναντος, ἅμα ἀνεθορύβησάν τε καὶ ἐγέλασαν οἱ ἐπόμενοι ἐκείνοι μετὰ τοῦ Διονυσόδωρου τε καὶ Εὐθυδήμου · καὶ πρὶν ἀναπνεῦσαι καλῶς τε καὶ εὖ τὸ μειράκιον, ἐκδεξάμενος ὁ Διονυσόδωρος, τί δέ, ὦ Κλεινία, ἔφη, ὁπότε ἀποστοματίζει ὑμῖν ὁ γραμματιστής, πότεροι ἐμάνθανον τῶν παίδων τὰ ἀποστοματιζόμενα, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς;—οἱ σοφοί, ἔφη ὁ Κλεινίας.—οἱ σοφοὶ ἄρα μανθάνουσιν ἀλλ' οὐχ οἱ ἀμαθεῖς, καὶ οὐκ εὖ σὺ ἄρτι Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνω. ἐνταῦθα δὴ καὶ πάνυ μέγα ἐγέλασάν τε καὶ ἐθορύβησαν οἱ ἐρασταὶ τοῖν ἀνδροῖν, ἀγασθέντες τῆς σοφίας αὐτοῖν · οἱ δ' ἄλλοι ἡμεῖς ἐκπεπληγμένοι ἐσιωπῶμεν. γνοὺς δὲ ἡμᾶς ὁ Εὐθύδημος ἐκπεπληγμένους, ἴν' ἔτι μᾶλλον θαυμάζοιμεν αὐτόν, οὐκ ἀνίει τὸ μειράκιον, ἀλλ' ἡρώτα, καὶ ὥσπερ οἱ ἀγαθοὶ ὀρχησταί, διπλᾶ ἔστρεφε τὰ ἐρωτήματα περὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἔφη · πότερον γὰρ οἱ μανθάνοντες μανθάνουσιν ἢ ἐπίστανται ἢ ἢ μὴ ἐπίστανται; καὶ ὁ Διονυσόδωρος πάλιν μικρὸν πρὸς με ψιθυρίσας, καὶ τοῦτ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἕτερον τοιοῦτον οἶον τὸ πρότερον. ὦ Ζεῦ, ἔφην ἐγώ, ἢ μὴν καὶ τὸ πρότερόν γε καλὸν ἡμῖν ἐφάνη τὸ ἐρώτημα. πάντ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιαῦτα ἡμεῖς ἐρωτῶμεν ἄφωκτα. τοιγάρτοι, ἦν δ' ἐγώ, δοκεῖτέ μοι εὐδοκιμεῖν παρὰ τοῖς μαθηταῖς.

ΣΩ. ἐν δὲ τούτῳ ὁ μὲν Κλεινίας τῷ Εὐθυδήμῳ ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν οἱ μανθάνοντες ἢ οὐκ ἐπίσταντο · ὁ δὲ ἤρετο αὐτόν διὰ τῶν αὐτῶν ὧν περ τὸ πρότερον · τί δέ; ἢ δ' ὅς, οὐκ ἐπίστασαι σὺ γράμματα;—ναί, ἔφη.—οὐκοῦν ἅπαντα;—ὠμολόγει.—ὅταν οὖν τις ἀποστοματίζει ὅτι οὖν, οὐ γράμματα ἀποστοματίζει;—ὠμολόγει.—οὐκοῦν ὧν τι σὺ ἐπίστασαι, ἔφη, ἀποστοματίζει, εἴπερ πάντα ἐπίστασαι;—καὶ τοῦτο ὠμολόγει.—τί οὖν; ἢ δ' ὅς, ἄρα σὺ οὐ μανθάνεις ἅττ' ἂν ἀποστοματίζῃ τις, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος γράμματα μανθάνει;—οὐκ, ἀλλ', ἢ δ' ὅς, μανθάνω.—οὐκοῦν ἢ ἐπίστασαι, ἢ δ' ὅς, μανθάνεις, εἴπερ γε ἅπαντα τὰ γράμματα ἐπίστασαι.—ὠμολόγησεν.—οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἀπεκρίνω, ἔφη. καὶ οὕτω σφόδρα τι ταῦτα εἶρητο τῷ Εὐθυδήμῳ, καὶ ὁ Διονυσόδωρος ὥσπερ σφαῖραν ἐκδεξάμενος τὸν λόγον πάλιν ἐστοχάζετο τοῦ μειρακίου, καὶ εἶπεν · Ἐξαπατᾷ σε Εὐθύδημος, ὦ Κλεινία. εἰπέ γάρ μοι, τὸ μανθάνειν οὐκ ἐπιστήμην ἐστὶ λαμβάνειν τούτου οὗ ἂν τις μανθάνῃ;—ὠμολόγει ὁ Κλεινίας.—τὸ δ' ἐπίστασθαι, ἢ δ' ὅς, ἄλλο τι ἢ ἔχειν ἐπιστήμην ἤδη ἐστίν;—συνέφη.—τὸ ἄρα μὴ ἐπίστασθαι μήπω ἔχειν ἐπιστήμην ἐστίν;—ὠμολόγει αὐτῷ.—πότερον

οὖν εἰσιν οἱ λαμβάνοντες ὅτι οὖν οἱ ἔχοντες ἤδη ἢ οἱ ἂν μὴ ἔχουσιν;—οἱ ἂν μὴ.—οὐκοῦν ὠμολόγηκας εἶναι τούτων καὶ τούς μὴ ἐπισταμένους, τῶν μὴ ἐχόντων;—κατένευσε.—τῶν λαμβανόντων ἄρ' εἰσιν οἱ μανθάνοντες, ἀλλ' οὐ τῶν ἐχόντων;—συνέφη.—οἱ μὴ ἐπιστάμενοι ἄρα, ἔφη, μανθάνουσιν, ὦ Κλεινία, ἀλλ' οὐχ οἱ ἐπιστάμενοι. ἔτι δὲ ἐπὶ τὸ τρίτον καταβαλὼν ὥσπερ πάλαισμα ὥρμα ὁ Εὐθύδημος τὸν νεανίσκον· καὶ ἐγὼ γνούς βαπτίζομενον τὸ μειράκιον, βουλόμενος ἀναπαῦσαι αὐτό, μὴ ἡμῖν ἀποδειλιάσειε, παραμυθούμενος εἶπον· ὦ Κλεινία, μὴ θαύμαζε εἰ σοι φαίνονται ἀήθεις οἱ λόγοι. ἴσως γὰρ οὐκ αἰσθάνη οἷον ποιεῖτον τὼ ξένω περὶ σέ· ποιεῖτον δὲ ταῦτόν ὅπερ οἱ ἐν τῇ τελετῇ τῶν Κορυβάντων, ὅταν τὴν θρόνῳσιν ποιῶσιν περὶ τοῦτον ὃν ἂν μέλλωσι τελεῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖ χορεία τίς ἐστι καὶ παιδιὰ, εἰ ἄρα καὶ τετέλεσαι· καὶ νῦν τούτῳ οὐδὲν ἄλλο ἢ χορεύετον περὶ σέ καὶ οἷον ὀρχεῖσθον παίζοντε, ὡς μετὰ τοῦτο τελοῦντε. νῦν οὖν νόμισον τὰ πρῶτα τῶν ἱερῶν ἀκούειν τῶν σοφιστικῶν.

ΣΩ. πρῶτον γάρ, ὥς φησι Πρόδικος, περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος μαθεῖν δεῖ· ὁ δὲ καὶ ἐνδείκνυσθόν σοι τὼ ξένω, ὅτι οὐκ ἤδησθα τὸ μανθάνειν ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι μὲν ἐπὶ τῷ τοιῷδε, ὅταν τις ἐξ ἀρχῆς μηδεμίαν ἔχων ἐπιστήμην περὶ πράγματός τινος ἔπειτα ὕστερον αὐτοῦ λαμβάνῃ τὴν ἐπιστήμην, καλοῦσι δὲ ταῦτόν τοῦτο καὶ ἐπειδὴν ἔχων ἤδη τὴν ἐπιστήμην ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ταῦτόν τοῦτο πρᾶγμα ἐπισκοπῇ ἢ πραττόμενον ἢ λεγόμενον—μᾶλλον μὲν αὐτὸ συνιέναι καλοῦσιν ἢ μανθάνειν, ἔστι δ' ὅτε καὶ μανθάνειν—σέ δὲ τοῦτο, ὡς οὔτοι ἐνδείκνυνται, διαλέληθεν, ταῦτόν ὄνομα ἐπ' ἀνθρώποις ἐναντίως ἔχουσιν κείμενον, τῷ τε εἰδότηι καὶ ἐπὶ τῷ μὴ· παραπλήσιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐρωτήματι, ἐν ᾧ ἡρώτων σε πότερα μανθάνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ ἐπίστανται ἢ ἂ μὴ. ταῦτα δὲ τῶν μαθημάτων παιδιὰ ἐστίν—διὸ καὶ φημι ἐγὼ σοι τούτους προσπαίξειν—παιδιὰν δὲ λέγω διὰ ταῦτα, ὅτι, εἰ καὶ πολλά τις ἢ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μάθοι, τὰ μὲν πράγματα οὐδὲν ἂν μᾶλλον εἰδείῃ πῇ ἔχει, προσπαίξειν δὲ οἷός τ' ἂν εἴη τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων διαφορὰν ὑποσκειλίζων καὶ ἀνατρέπων, ὥσπερ οἱ τὰ σκολύθρια τῶν μελλόντων καθιζήσεσθαι ὑποσπῶντες χαίρουσι καὶ γελῶσιν, ἐπειδὴν ἴδωσιν ὑπτίον ἀνατετραμμένον. ταῦτα μὲν οὖν σοι παρὰ τούτων νόμιζε παιδιὰν γεγονέναι· τὸ δὲ μετὰ ταῦτα δῆλον ὅτι τούτῳ γέ σοι αὐτῷ τὰ σπουδαῖα ἐνδείξεσθον, καὶ ἐγὼ ὑφηγήσομαι αὐτοῖν ἵνα μοι ὁ ὑπέσχοντο ἀποδῶσιν. ἐφάτην γὰρ ἐπιδείξασθαι τὴν προτρεπτικὴν σοφίαν· νῦν δέ, μοι δοκεῖ, δεῖν φηθήτην πρότερον παῖσαι πρὸς σέ. ταῦτα μὲν οὖν, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε, πεπαίσθω τε ὑμῖν, καὶ ἴσως ἱκανῶς ἔχει· τὸ δὲ δὴ μετὰ ταῦτα ἐπιδείξατον προτρέποντε τὸ μειράκιον ὅπως χρὴ σοφίας τε καὶ ἀρετῆς ἐπιμεληθῆναι. πρότερον δ' ἐγὼ σφῶν ἐνδείξομαι οἷον αὐτὸ ὑπολαμβάνω καὶ οἷου αὐτοῦ ἐπιθυμῶ ἀκοῦσαι. ἐὰν οὖν δόξω ὑμῖν ἰδιωτικῶς τε καὶ γελοῖως αὐτὸ ποιεῖν, μὴ μου καταγεῤατε· ὑπὸ προθυμίας γὰρ τοῦ ἀκοῦσαι τῆς

ὑμετέρας σοφίας τολμήσω ἀπαυτοσχεδιάσαι ἐναντίον ὑμῶν. ἀνάσχεσθον οὖν ἀγελαστί ἀκούοντες αὐτοί τε καὶ οἱ μαθηταὶ ὑμῶν · σὺ δέ μοι, ὦ παῖ Ἀξιόχου, ἀπόκρισαι. ἄρα γε πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὖ πράττειν; ἢ τοῦτο μὲν ἐρώτημα ὦν νυνδὴ ἐφοβούμεν ἐν τῶν καταγελάστων; ἀνόητον γὰρ δήπου καὶ τὸ ἐρωτᾶν τὰ τοιαῦτα · τίς γὰρ οὐ βούλεται ἀνθρώπων εὖ πράττειν;—

ΣΩ. οὐδεὶς ὅστις οὐκ, ἔφη ὁ Κλεινίας.—εἶεν, ἦν δ' ἐγώ · τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ἐπειδὴ βουλόμεθα εὖ πράττειν, πῶς ἂν εὖ πράττοιμεν; ἄρ' ἂν εἰ ἡμῖν πολλὰ κάγαθὰ εἴη; ἢ τοῦτο ἐκείνου ἔτι εὐηθέστερον; δῆλον γάρ που καὶ τοῦτο ὅτι οὕτως ἔχει.—συνέφη.—φέρε δὴ, ἀγαθὰ δὲ ποῖα ἄρα τῶν ὄντων τυγχάνει ἡμῖν ὄντα; ἢ οὐ χαλεπὸν οὐδὲ σεμνοῦ ἀνδρὸς πάνυ τι οὐδὲ τοῦτο ἔοικεν εἶναι εὐπορεῖν; πᾶς γὰρ ἂν ἡμῖν εἴποι ὅτι τὸ πλουτεῖν ἀγαθόν · ἢ γάρ;—πάνυ γ', ἔφη.—οὐκοῦν καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ καλὸν εἶναι καὶ τᾶλλα κατὰ τὸ σῶμα ἱκανῶς παρεσκευάσθαι;—συνεδόκει.—ἀλλὰ μὴν εὐγένειαι γε καὶ δυνάμεις καὶ τιμαὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ δῆλὰ ἐστὶν ἀγαθὰ ὄντα.—ὠμολόγει.—τί οὖν, ἔφην, ἔτι ἡμῖν λείπεται τῶν ἀγαθῶν; τί ἄρα ἐστὶν τὸ σῶφρονά τε εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρεῖον; πότερον πρὸς Διός, ὦ Κλεινία, ἡ γῆ σύ, ἐὰν ταῦτα τιθῶμεν ὡς ἀγαθὰ, ὀρθῶς ἡμᾶς θήσιν, ἢ ἐὰν μή; ἴσως γὰρ ἂν τις ἡμῖν ἀμφισβητήσῃεν · σοὶ δὲ πῶς δοκεῖ;—ἀγαθὰ, ἔφη ὁ Κλεινίας.—εἶεν, ἦν δ' ἐγώ · τὴν δὲ σοφίαν ποῦ χοροῦ τάζομεν; ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ πῶς λέγεις;—ἐν τοῖς ἀγαθοῖς.—ἐνθυμοῦ δὴ μή τι παραλείπωμεν τῶν ἀγαθῶν, ὅτι καὶ ἄξιον λόγου.—ἀλλὰ μοι δοκοῦμεν, ἔφη, οὐδέν, ὁ Κλεινίας.—καὶ ἐγὼ ἀναμνησθεὶς εἶπον ὅτι ναὶ μὰ Δία κινδυνεύομέν γε τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν παραλιπεῖν.—τί τοῦτο; ἢ δ' ὅς.—τὴν εὐτυχίαν, ὦ Κλεινία · ὁ πάντες φασί, καὶ οἱ πάνυ φαῦλοι, μέγιστον τῶν ἀγαθῶν εἶναι.—ἀληθῆ λέγεις, ἔφη.—καὶ ἐγὼ αὖ πάλιν μετανοήσας εἶπον ὅτι ὀλίγου καταγέλαστοι ἐγενόμεθα ὑπὸ τῶν ξένων ἐγὼ τε καὶ σύ, ὦ παῖ Ἀξιόχου.—τί δὴ, ἔφη, τοῦτο;—ὅτι εὐτυχίαν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν θέμενοι νυνδὴ αὖθις περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐλέγομεν.—τί οὖν δὴ τοῦτο;—καταγέλαστον δήπου, ὃ πάλαι πρόκειται, τοῦτο πάλιν προτιθέναι καὶ δις ταῦτα λέγειν.—πῶς, ἔφη, τοῦτο λέγεις;—ἡ σοφία δήπου, ἦν δ' ἐγώ, εὐτυχία ἐστίν · τοῦτο δὲ κἂν πᾶς γνοίη.—καὶ ὃς ἐθαύμασεν · οὕτως ἔτι νέος τε καὶ εὐήθης ἐστί.—κἀγὼ γνοὺς αὐτὸν θαυμάζοντα, ἄρα οὐκ οἶσθα, ἔφην, ὦ Κλεινία, ὅτι περὶ αὐλημάτων εὐπραγίαν οἱ αὐληταὶ εὐτυχέστατοί εἰσιν;—συνέφη.—οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ γραμμάτων γραφῆς τε καὶ ἀναγνώσεως οἱ γραμματισταί;—πάνυ γε.—τί δέ; πρὸς τοὺς τῆς θαλάττης κινδύνους μὲν οἶει εὐτυχεστέρους τινὰς εἶναι τῶν σοφῶν κυβερνητῶν, ὡς ἐπὶ πᾶν εἰπεῖν;—οὐ δῆτα.

ΣΩ. τί δέ; στρατευόμενος μετὰ ποτέρου ἂν ἥδιον τοῦ κινδύνου τε καὶ τῆς τύχης μετέχοις, μετὰ σοφοῦ στρατηγοῦ ἢ μετὰ ἀμαθοῦς;—μετὰ σοφοῦ.—τί δέ; ἀσθενῶν μετὰ ποτέρου ἂν ἡδέως κινδυνεύοις, μετὰ σο-

φοῦ ἱατροῦ ἢ μετὰ ἀμαθοῦς;—μετὰ σοφοῦ.—ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι εὐτυχέστερον ἂν οἷε πράττειν μετὰ σοφοῦ πράττων ἢ μετὰ ἀμαθοῦς;—συνεχῶρει.—ἡ σοφία ἄρα πανταχοῦ εὐτυχεῖν ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους. οὐ γὰρ δῆπου ἁμαρτάνοι γ' ἂν ποτέ τι σοφία, ἀλλ' ἀνάγκη ὀρθῶς πράττειν καὶ τυγχάνειν · ἡ γὰρ ἂν οὐκέτι σοφία εἴη. συνωμολογησάμεθα τελευτῶντες οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν κεφαλαίῳ οὕτω τοῦτο ἔχειν, σοφίας παρούσης, ὥς ἂν παρῇ, μηδὲν προσδεῖσθαι εὐτυχίας · ἐπειδὴ δὲ τοῦτο συνωμολογησάμεθα, πάλιν ἐπυνθανόμην αὐτοῦ τὰ πρότερον ὡμολογημένα πῶς ἂν ἡμῖν ἔχοι. ὡμολογήσαμεν γάρ, ἔφην, εἰ ἡμῖν ἀγαθὰ πολλὰ παρεῖη, εὐδαιμονεῖν ἂν καὶ εὖ πράττειν.—συνέφη.—ἄρ' οὖν εὐδαιμονοῖμεν ἂν διὰ τὰ παρόντα ἀγαθὰ, εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ ἢ εἰ ὠφελοῖ;—εἰ ὠφελοῖ, ἔφη.—ἄρ' οὖν ἂν τι ὠφελοῖ, εἰ εἴη μόνον ἡμῖν, χρώμεθα δ' αὐτοῖς μή; οἷον σιτία εἰ ἡμῖν εἴη πολλά, ἐσθίοιμεν δὲ μή, ἢ ποτόν, πίνοιμεν δὲ μή, ἔσθ' ὅτι ὠφελοίμεθ' ἂν;—οὐ δῆτα, ἔφη.—τί δέ; οἱ δημιουργοὶ πάντες, εἰ αὐτοῖς εἴη πάντα τὰ ἐπιτήδεια παρεσκευασμένα ἐκάστω εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, χρῶντο δὲ αὐτοῖς μή, ἄρ' ἂν οὗτοι εὖ πράττοιεν διὰ τὴν κτῆσιν, ὅτι κεκτημένοι εἶεν πάντα ἃ δεῖ κεκτηθῆσθαι τὸν δημιουργόν; οἷον τέκτων, εἰ παρεσκευασμένος εἴη τὰ τε ὄργανα ἅπαντα καὶ ξύλα ἱκανά, τεκταίνοιτο δὲ μή, ἔσθ' ὅτι ὠφελοῖτ' ἂν ἀπὸ τῆς κτήσεως;—οὐδαμῶς, ἔφη.—τί δέ, εἰ τις κεκτημένος εἴη πλοῦτόν τε καὶ ἂν νυνδὴ ἐλέγομεν πάντα τὰ ἀγαθὰ, χρῶτο δὲ αὐτοῖς μή, ἄρ' ἂν εὐδαιμονοῖ διὰ τὴν τούτων κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν;—οὐ δῆτα, ὦ Σώκρατες.—δεῖ ἄρα, ἔφην, ὡς ἔοικεν, μὴ μόνον κεκτηθῆσθαι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς · ἢ οὐδὲν ὄφελος τῆς κτήσεως γίγνεται.—ἀληθῆ λέγεις.—ἄρ' οὖν, ὦ Κλεινία, ἤδη τοῦτο ἱκανὸν πρὸς τὸ εὐδαίμονα ποιῆσαί τινα, τό τε κεκτηθῆσθαι τὰγαθὰ καὶ τὸ χρῆσθαι αὐτοῖς;—ἔμοιγε δοκεῖ.—πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν ὀρθῶς χρηταί τις ἢ καὶ ἐὰν μή;—ἐὰν ὀρθῶς.

ΣΩ. καλῶς γε, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. πλεον γάρ που οἶμαι θάτερόν ἐστιν, ἐὰν τις χρηταί ὅτω οὖν μὴ ὀρθῶς πράγματι ἢ ἐὰν ἔῃ · τὸ μὲν γὰρ κακόν, τὸ δὲ οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθόν. ἢ οὐχ οὕτω φαμέν;—συνεχῶρει.—τί οὖν; ἐν τῇ ἐργασίᾳ τε καὶ χρήσει τῇ περὶ τὰ ξύλα μὲν ἄλλο τί ἐστιν τὸ ἀπεργαζόμενον ὀρθῶς χρῆσθαι ἢ ἐπιστήμη ἢ τεκτονική;—οὐ δῆτα, ἔφη.—ἀλλὰ μήν που καὶ ἐν τῇ περὶ τὰ σκεύη ἐργασίᾳ τὸ ὀρθῶς ἐπιστήμη ἐστὶν ἢ ἀπεργαζομένη.—συνέφη.—ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ τὴν χρεῖαν ὦν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν, πλούτου τε καὶ ὑγείας καὶ κάλλους, τὸ ὀρθῶς πᾶσι τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι ἐπιστήμη ἦν ἡγουμένη καὶ κατορθοῦσα τὴν πρᾶξιν, ἢ ἄλλο τι;—ἐπιστήμη, ἢ δ' ὅς.—οὐ μόνον ἄρα εὐτυχίαν ἀλλὰ καὶ εὐπραγίαν, ὡς ἔοικεν, ἢ ἐπιστήμη παρέχει τοῖς ἀνθρώποις ἐν πάσῃ κτήσει τε καὶ πράξει.—ὠμολόγει.—ἄρ' οὖν ὦ πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, ὄφελός τι τῶν ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως καὶ σοφίας; ἄρά γε ἂν ὄναιτο ἄνθρωπος πολλὰ κεκτημένος καὶ πολλὰ πράττων νοῦν μὴ ἔχων, ἢ μᾶλλον ὀλί-

γα νοῦν ἔχων; ὧδε δὲ σκόπει · οὐκ ἐλάττω πράττων ἐλάττω ἂν ἐξαμαρτάνοι, ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων ἦττον ἂν κακῶς πράττοι, ἦττον δὲ κακῶς πράττων ἄθλιος ἦττον ἂν εἴη;—πάνυ γ', ἔφη.—πότερον οὖν ἂν μᾶλλον ἐλάττω τις πράττοι πένης ὢν ἢ πλούσιος;—πένης, ἔφη.—πότερον δὲ ἀσθενῆς ἢ ἰσχυρός;—ἀσθενῆς.—πότερον δὲ ἔντιμος ἢ ἄτιμος;—ἄτιμος.—πότερον δὲ ἀνδρεῖος ὢν καὶ σώφρων ἐλάττω ἂν πράττοι ἢ δειλός;—δειλός.—οὐκοῦν καὶ ἀργὸς μᾶλλον ἢ ἐργάτης;—συνεχώρει.—καὶ βραδὺς μᾶλλον ἢ ταχύς, καὶ ἀμβλὺς ὀρῶν καὶ ἀκούων μᾶλλον ἢ ὀξύς;—πάντα τὰ τοιαῦτα συνεχωροῦμεν ἀλλήλοις.—ἐν κεφαλαίῳ δ', ἔφην, ὧ Κλεινία, κινδυνεύει σύμπαντα ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου ὁ λόγος αὐτοῖς εἶναι, ὅπως αὐτὰ γε καθ' αὐτὰ πέφυκεν ἀγαθὰ εἶναι, ἀλλ' ὥς ἔοικεν ὧδ' ἔχει · ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ εἶναι τῶν ἐναντίων, ὅσα δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κακῶ ὄντι, ἐὰν δὲ φρόνησίς τε καὶ σοφία, μείζω ἀγαθὰ, αὐτὰ δὲ καθ' αὐτὰ οὐδέτερα αὐτῶν οὐδενὸς ἄξια εἶναι.—φαίνεται, ἔφη, ὥς ἔοικεν, οὕτως, ὥς σὺ λέγεις.—τί οὖν ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν εἰρημένων; ἄλλο τι ἢ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὃν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν, τούτοις δὲ δυοῖν ὄντοις ἢ μὲν σοφία ἀγαθόν, ἢ δὲ ἀμαθία κακόν;—ὠμολόγει.

ΣΩ. ἔτι τοίνυν, ἔφην, τὸ λοιπὸν ἐπισκεψώμεθα. ἐπειδὴ εὐδαίμονες μὲν εἶναι προθυμούμεθα πάντες, ἐφάνημεν δὲ τοιοῦτοι γιγνώμενοι ἐκ τοῦ χρῆσθαι τε τοῖς πράγμασιν καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι, τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ εὐτυχίαν ἐπιστήμη ἢ ἢ παρέχουσα, δεῖ δὴ, ὥς ἔοικεν, ἐκ παντὸς τρόπου ἅπαντα ἄνδρα τοῦτο παρασκευάζεσθαι, ὅπως ὥς σοφώτατος ἔσται · ἢ οὐ;—ναί, ἔφη.—καὶ παρὰ πατρός γε δήπου τοῦτο οἰόμενον δεῖν παραλαμβάνειν πολὺ μᾶλλον ἢ χρήματα, καὶ παρ' ἐπιτρόπων καὶ φίλων τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν φασκόντων ἐραστῶν εἶναι, καὶ ξένων καὶ πολιτῶν, δεόμενον καὶ ἱκετεύοντα σοφίας μεταδιδόναι, οὐδὲν αἰσχρόν, ὧ Κλεινία, οὐδὲ νεμεσητὸν ἕνεκα τούτου ὑπηρετεῖν καὶ δουλεύειν καὶ ἐραστῇ καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅτιοῦν ἐθέλοντα ὑπηρετεῖν τῶν καλῶν ὑπηρετημάτων, προθυμούμενον σοφὸν γενέσθαι · ἢ οὐ δοκεῖ σοι, ἔφην ἐγώ, οὕτως;—πάνυ μὲν οὖν εὖ μοι δοκεῖς λέγειν, ἢ δ' ὅς.—εἰ ἔστι γε, ὧ Κλεινία, ἣν δ' ἐγώ, ἢ σοφία διδακτόν, ἀλλὰ μὴ ἀπὸ ταυτομάτου παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις · τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἔτι ἄσχετον καὶ οὐπω διωμολογημένον ἐμοί τε καὶ σοί.—ἀλλ' ἔμοιγε, ἔφη, ὧ Σώκρατες, διδακτόν εἶναι δοκεῖ.—καὶ ἐγώ ἡσθεὶς εἶπον · ἢ καλῶς λέγεις, ὧ ἄριστε ἀνδρῶν, καὶ εὖ ἐποίησας ἀπαλλάξας με σκέψεως πολλῆς περὶ τούτου αὐτοῦ, πότερον διδακτόν ἢ οὐ διδακτόν ἢ σοφία. νῦν οὖν ἐπειδὴ σοι καὶ διδακτόν δοκεῖ καὶ μόνον τῶν ὄντων εὐδαίμονα καὶ εὐτυχῇ ποιεῖν τὸν ἄνθρωπον, ἄλλο τι ἢ φαίης ἂν ἀναγκαῖον εἶναι φιλοσοφεῖν καὶ αὐτὸς ἐν νῷ ἔχεις αὐτὸ ποιεῖν;—πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὧ Σώκρατες, ὥς οἶόν τε μάλιστα. καὶ γὰρ ταῦτα ἄσμενος ἀκούσας, τὸ μὲν ἐμόν, ἔφην, παράδειγμα, ὧ Διονυσόδωρέ τε καὶ Εὐθύδημε, οἷων ἐπιθυμῶ

τῶν προτρεπτικῶν λόγων εἶναι, τοιοῦτον, ἰδιωτικὸν ἴσως καὶ μόλις διὰ μακρῶν λεγόμενον· σφῶν δὲ ὁπότερος βούλεται, ταῦτόν τοῦτο τέχνη πρᾶττων ἐπιδειξάτω ἡμῖν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλεσθον, ὅθεν ἐγὼ ἀπέλιπον, τὸ ἐξῆς ἐπιδείξατον τῷ μειρακίῳ, πότερον πᾶσαν ἐπιστήμην δεῖ αὐτὸν κτᾶσθαι, ἢ ἔστι τις μία ἣν δεῖ λαβόντα εὐδαιμονεῖν τε καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι, καὶ τίς αὕτη. ὡς γὰρ ἔλεγον ἀρχόμενος, περὶ πολλοῦ ἡμῖν τυγχάνει ὃν τόνδε τὸν νεανίσκον σοφὸν τε καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι.

ΣΩ. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα εἶπον, ὦ Κρίτων· τῷ δὲ μετὰ τοῦτο ἐσομένῳ πάνυ σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, καὶ ἐπεσκόπουν τίνα ποτὲ τρόπον ἄψοιντο τοῦ λόγου καὶ ὁπόθεν ἄρξοιντο παρακελυόμενοι τῷ νεανίσκῳ σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν ἀσχεῖν. ὁ οὖν πρεσβύτερος αὐτῶν, ὁ Διονυσόδωρος, πρότερος ἤρχετο τοῦ λόγου, καὶ ἡμεῖς πάντες ἐβλέπομεν πρὸς αὐτὸν ὡς αὐτίκα μάλα ἀκουσόμενοι θαυμασίους τινὰς λόγους. ὅπερ οὖν καὶ συνέβη ἡμῖν· θαυμαστὸν γάρ τινα, ὦ Κρίτων, ἀνὴρ κατῆρχεν λόγον, οὗ σοὶ ἄξιον ἀκοῦσαι, ὡς παρακελευστικὸς ὁ λόγος ἦν ἐπ' ἀρετῇ. εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες τε καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι, ὅσοι φατέ ἐπιθυμεῖν τόνδε τὸν νεανίσκον σοφὸν γενέσθαι, πότερον παίζετε ταῦτα λέγοντες ἢ ὡς ἀληθῶς ἐπιθυμεῖτε καὶ σπουδάζετε; καὶ γὰρ διανοήθητι ὅτι ᾤθητήν ἄρα ἡμᾶς τὸ πρότερον παίζειν, ἥνίκα ἐκελεύομεν διαλεχθῆναι τῷ νεανίσκῳ αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα προσεπαισάτην τε καὶ οὐκ ἐσπουδασάτην· ταῦτα οὖν διανοηθεὶς ἔτι μᾶλλον εἶπον ὅτι θαυμαστῶς σπουδάζοιμεν. καὶ ὁ Διονυσόδωρος, σκόπει μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅπως μὴ ἔξαρκος ἔση αἱ νῦν λέγεις.—ἐσκεμμαι, ἦν δ' ἐγὼ· οὐ γὰρ μή ποτ' ἔξαρκος γένωμαι.—τί οὖν; ἔφη· φατέ βούλεσθαι αὐτὸν σοφὸν γενέσθαι;—πάνυ μὲν οὖν.—νῦν δέ, ἢ δ' ὅς, Κλεινίας πότερον σοφός ἐστιν ἢ οὐ;—οὐκ οὖν φησί γέ πω· ἔστιν δέ, ἦν δ' ἐγὼ, οὐκ ἀλαζών.—ὑμεῖς δέ, ἔφη, βούλεσθε γενέσθαι αὐτὸν σοφόν, ἀμαθὴ δὲ μὴ εἶναι;—ὡμολογοῦμεν.—οὐκοῦν ὃς μὲν οὐκ ἐστιν, βούλεσθε αὐτὸν γενέσθαι, ὃς δ' ἐστι νῦν, μηκέτι εἶναι.—καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐθορυβήθη· ὁ δέ μου θορυβουμένου ὑπολαβὼν, ἄλλο τι οὖν, ἔφη, ἐπεὶ βούλεσθε αὐτὸν ὃς νῦν ἐστὶν μηκέτι εἶναι, βούλεσθε αὐτόν, ὡς ἔοικεν, ἀπολωλέναι; καίτοι πολλοῦ ἂν ἄξιοι οἱ τοιοῦτοι εἶεν φίλοι τε καὶ ἐρασταί, οἵτινες τὰ παιδικὰ περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιντο ἐξολωλέναι. καὶ ὁ Κτήσιππος ἀκούσας ἡγανᾶκτησέν τε ὑπὲρ τῶν παιδικῶν καὶ εἶπεν· ὦ ξένη Θούριε, εἰ μὴ ἀγροικότερον, ἔφη, ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἂν· “σοὶ εἰς κεφαλὴν,” ὅτι μαθὼν μου καὶ τῶν ἄλλων καταψεύδη τοιοῦτον πρᾶγμα, ὃ ἐγὼ οἶμαι οὐδ' ὅσιον εἶναι λέγειν, ὡς ἐγὼ τόνδε βουλοίμην ἂν ἐξολωλέναι.

ΣΩ. τί δέ, ἔφη, ὦ Κτήσιππε, ὁ Εὐθύδημος, ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τ' εἶναι ψεύδεσθαι;—νῆ Δία, ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαι γε.—πότερον λέγοντα τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ἦ, ἢ μὴ λέγοντα;—λέγοντα, ἔφη.—οὐκοῦν εἶπερ λέγει αὐτό, οὐκ ἄλλο λέγει τῶν ὄντων ἢ ἐκεῖνο ὅπερ λέγει;—πῶς γὰρ ἂν; ἔφη ὁ Κτήσιππος.—ἐν μὴν κάχεϊνό γ' ἐστὶν τῶν ὄντων, ὃ λέ-

γει, χωρὶς τῶν ἄλλων.—πάνυ γε.—οὐκοῦν ὁ ἐκεῖνο λέγων τὸ ὄν, ἔφη, λέγει;—ναί.—ἀλλὰ μὴν ὃ γε τὸ ὄν λέγων καὶ τὰ ὄντα τάληθῃ λέγει· ὥστε ὁ Διονυσόδωρος, εἴπερ λέγει τὰ ὄντα, λέγει τάληθῃ καὶ οὐδὲν κατὰ σοῦ ψεύδεται. ναί, ἔφη· ἀλλ' ὁ ταῦτα λέγων, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ὦ Εὐθύδημε, οὐ τὰ ὄντα λέγει. καὶ ὁ Εὐθύδημος, τὰ δὲ μὴ ὄντα, ἔφη, ἄλλο τι ἢ οὐκ ἔστιν;—οὐκ ἔστιν.—ἄλλο τι οὖν οὐδαμοῦ τά γε μὴ ὄντα ὄντα ἐστίν;—οὐδαμοῦ.—ἔστιν οὖν ὅπως περὶ ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα, πράξειεν ἂν τίς τι, ὥστ' ἐκεῖνα ποιήσειεν ἂν καὶ ὅστισοῦν τὰ μηδαμοῦ ὄντα;—οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Κτήσιππος.—τί οὖν; οἱ ῥήτορες ὅταν λέγωσιν ἐν τῷ δήμῳ, οὐδὲν πράττουσι;—πράττουσι μὲν οὖν, ἥ δ' ὅς.—οὐκοῦν εἴπερ πράττουσι, καὶ ποιοῦσι;—ναί.—τὸ λέγειν ἄρα πράττειν τε καὶ ποιεῖν ἐστίν;—ὠμολόγησεν.—οὐκ ἄρα τά γε μὴ ὄντ', ἔφη, λέγει οὐδεὶς—ποιεῖ γὰρ ἂν ἤδη τί· σὺ δὲ ὠμολόγηκας τὸ μὴ ὄν μὴ οἶόν τ' εἶναι μηδένα ποιεῖν— ὥστε κατὰ τὸν σὸν λόγον οὐδεὶς ψευδῇ λέγει, ἀλλ' εἴπερ λέγει Διονυσόδωρος, τάληθῃ τε καὶ τὰ ὄντα λέγει. νῆ Δία, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ὦ Εὐθύδημε· ἀλλὰ τὰ ὄντα μὲν τρόπον τινὰ λέγει, οὐ μέντοι ὥς γε ἔχει. πῶς λέγεις, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, ὦ Κτήσιππε; εἰσὶν γάρ τινες οἱ λέγουσι τὰ πράγματα ὥς ἔχει;—εἰσὶν μέντοι, ἔφη, οἱ καλοὶ τε ἀγαθοὶ καὶ οἱ τάληθῃ λέγοντες.—τί οὖν; ἥ δ' ὅς· τὰγαθὰ οὐκ εὖ, ἔφη, ἔχει, τὰ δὲ κακὰ κακῶς;—συνεχῶρει.—τοὺς δὲ καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ὁμολογεῖς λέγειν ὥς ἔχει τὰ πράγματα;—ὁμολογῶ.—κακῶς ἄρα, ἔφη, λέγουσιν, ὦ Κτήσιππε, οἱ ἀγαθοὶ τὰ κακὰ, εἴπερ ὥς ἔχει λέγουσιν.—ναὶ μὰ Δία, ἥ δ' ὅς, σφόδρα γε, τοὺς γοῦν κακοὺς ἀνθρώπους· ὦν σύ, ἐὰν μοι πείθῃ, εὐλαβήσῃ εἶναι, ἵνα μὴ σε οἱ ἀγαθοὶ κακῶς λέγωσιν. ὥς εὖ ἴσθ' ὅτι κακῶς λέγουσιν οἱ ἀγαθοὶ τοὺς κακοὺς.—καὶ τοὺς μεγάλους, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, μεγάλως λέγουσι καὶ τοὺς θερμοὺς θερμῶς;—μάλιστα δήπου, ἔφη ὁ Κτήσιππος· τοὺς γοῦν ψυχροὺς ψυχρῶς λέγουσί τε καὶ φασὶν διαλέγεσθαι.—σὺ μὲν, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, λοιδορῇ, ὦ Κτήσιππε, λοιδορῇ.

ΣΩ. μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἥ δ' ὅς, ὦ Διονυσόδωρε, ἐπεὶ φιλῶ σε, ἀλλὰ νουθετῶ σε ὥς ἐταῖρον, καὶ πειρῶμαι πείθην μηδέποτε ἐναντίον ἐμοῦ οὕτως ἀγροίκως λέγειν ὅτι ἐγὼ τούτους βούλομαι ἐξολωλέναι, οὓς περὶ πλείστου ποιοῦμαι. ἐγὼ οὖν, ἐπειδὴ μοι ἐδόκουν ἀγριωτέρως πρὸς ἀλλήλους ἔχειν, προσέπαιζόν τε τὸν Κτήσιππον καὶ εἶπον ὅτι ὦ Κτήσιππε, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς παρὰ τῶν ξένων δέχεσθαι ἃ λέγουσιν, ἐὰν ἐθέλωσι διδόναι, καὶ μὴ ὀνόματι διαφέρεισθαι. εἰ γὰρ ἐπίστανται οὕτως ἐξολλύναι ἀνθρώπους, ὥστ' ἐκ πονηρῶν τε καὶ ἀφρόνων χρηστούς τε καὶ ἔμφρονας ποιεῖν, καὶ τοῦτο εἴτε αὐτῷ ἡυρῆχαιον εἴτε καὶ παρ' ἄλλου του ἐμαθῆτην φθόρον τινὰ καὶ ὄλεθρον τοιοῦτον, ὥστε ἀπολέσαντες πονηρὸν ὄντα χρηστὸν πάλιν ἀποφῆναι· εἰ τοῦτο ἐπίστασθον—δῆλον δὲ ὅτι ἐπίστασθον· ἐφάτην γοῦν τὴν τέχνην σφῶν εἶναι τὴν νεωστὶ ἡυρῆμένην ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πονηρῶν—συγχωρήσωμεν οὖν αὐτο-

τὸν αὐτό · ἀπολεσάντων ἡμῖν τὸ μειράκιον καὶ φρόνιμον ποιησάντων, καὶ ἅπαντάς γε ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. εἰ δὲ ὑμεῖς οἱ νέοι φοβεῖσθε, ὥσπερ ἐν Καρὶ ἐν ἐμοὶ ἔστω ὁ κίνδυνος · ὡς ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ πρεσβύτης εἰμί, παρακινδυνεύειν ἔτοιμος καὶ παραδίδωμι ἑμαυτὸν Διονυσόδωρῳ τούτῳ ὥσπερ τῇ Μηδείᾳ τῇ Κόλχῳ. ἀπολλύτω με, καὶ εἰ μὲν βούλεται, ἐφέτω, εἰ δ' ὅτι βούλεται, τοῦτο ποιεῖτω · μόνον χρηστὸν ἀποφηνάτω. καὶ ὁ Κτήσιππος, ἐγὼ μὲν, ἔφη, καὶ αὐτός, ὦ Σώκρατες, ἔτοιμός εἰμι παρέχειν ἑμαυτὸν τοῖς ξένοις, καὶ ἐὰν βούλωνται δέρειν ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν δέρουσιν, εἴ μοι ἡ δορὰ μὴ εἰς ἀσκὸν τελευτήσῃ, ὥσπερ ἡ τοῦ Μαρσύου, ἀλλ' εἰς ἀρετήν. καίτοι με οἶεται Διονυσόδωρος οὕτοσὶ χαλεπαίνειν αὐτῷ · ἐγὼ δὲ οὐ χαλεπαίνω, ἀλλ' ἀντιλέγω πρὸς ταῦτα ἃ μοι δοκεῖ πρὸς με μὴ καλῶς λέγειν. ἀλλὰ σὺ τὸ ἀντιλέγειν, ἔφη, ὦ γενναῖε Διονυσόδωρε, μὴ κάλει λοιδορεῖσθαι · ἕτερον γάρ τί ἐστι τὸ λοιδορεῖσθαι. καὶ Διονυσόδωρος, ὡς ὄντος, ἔφη, τοῦ ἀντιλέγειν, ὦ Κτήσιππε, ποιῇ τοὺς λόγους; πάντως δήπου, ἔφη, καὶ σφόδρα γε · ἡ σύ, ὦ Διονυσόδωρε, οὐκ οἶε εἶναι ἀντιλέγειν; οὐκ οὐκ σὺ γ' ἂν, ἔφη, ἀποδείξαις πῶποτε ἀκούσας οὐδενὸς ἀντιλέγοντος ἐτέρου ἐτέρῳ. ἀληθῆ λέγεις; ἔφη · ἀλλὰ ἀκούων μὲν νυνὶ σοὶ ἀποδείκνυμι ἀντιλέγοντος Κτησίππου Διονυσόδωρῳ. ἢ καὶ ὑπόσχοις ἂν τούτου λόγον; πάνυ, ἔφη.

ΣΩ. τί οὖν; ἢ δ' ὅς · εἰσὶν ἐκάστω τῶν ὄντων λόγοι;—πάνυ γε.—οὐκοῦν ὡς ἔστιν ἕκαστον ἢ ὡς οὐκ ἔστιν; ὡς ἔστιν.—εἰ γὰρ μέμνησαι, ἔφη, ὦ Κτήσιππε, καὶ ἄρτι ἐπεδείξαμεν μηδένα λέγοντα ὡς οὐκ ἔστι · τὸ γὰρ μὴ ὄν οὐδεὶς ἐφάνη λέγων.—τί οὖν δὴ τοῦτο; ἢ δ' ὅς ὁ Κτήσιππος · ἡττόν τι ἀντιλέγομεν ἐγὼ τε καὶ σύ;—πότερον οὖν, ἢ δ' ὅς, ἀντιλέγομεν ἂν τοῦ αὐτοῦ πράγματος λόγον ἀμφοτέρωτεροι λέγοντες, ἢ οὕτω μὲν ἂν δήπου ταῦτά λέγοιμεν;—συνεχῶρει.—ἀλλ' ὅταν μηδέτερος, ἔφη, τὸν τοῦ πράγματος λόγον λέγῃ, τότε ἀντιλέγοιμεν ἂν; ἢ οὕτω γε τὸ παράπαν οὐδ' ἂν μεμνημένος εἴη τοῦ πράγματος οὐδέτερος ἡμῶν;—καὶ τοῦτο συνωμολόγει.—ἀλλ' ἄρα, ὅταν ἐγὼ μὲν τὸν τοῦ πράγματος λόγον λέγω, σὺ δὲ ἄλλου τινὸς ἄλλον, τότε ἀντιλέγομεν; ἢ ἐγὼ λέγω μὲν τὸ πρᾶγμα, σὺ δὲ οὐδὲ λέγεις τὸ παράπαν; ὁ δὲ μὴ λέγων τῷ λέγοντι πῶς ἂν ἀντιλέγοι; καὶ ὁ μὲν Κτήσιππος ἐσίγησεν · ἐγὼ δὲ θαυμάσας τὸν λόγον, πῶς, ἔφην, ὦ Διονυσόδωρε, λέγεις; οὐ γάρ τοι ἀλλὰ τοῦτόν γε τὸν λόγον πολλῶν δὴ καὶ πολλάκις ἀκηκῶς ἀεὶ θαυμάζω—καὶ γὰρ οἱ ἅμωι Πρωταγόραν σφόδρα ἐχρῶντο αὐτῷ καὶ οἱ ἔτι παλαιότεροι · ἐμοὶ δὲ ἀεὶ θαυμαστός τις δοκεῖ εἶναι καὶ τοὺς τε ἄλλους ἀνατρέπων καὶ αὐτὸς αὐτόν —οἶμαι δὲ αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν παρὰ σοῦ κάλλιστα πεύσεσθαι. ἄλλο τι ψευδῆ λέγειν οὐκ ἔστιν; —τοῦτο γὰρ δύναται ὁ λόγος · ἢ γάρ; —ἀλλ' ἢ λέγοντ' ἀληθῆ λέγειν ἢ μὴ λέγειν; συνεχῶρει. πότερον οὖν ψευδῆ μὲν λέγειν οὐκ ἔστι, δοξάζειν μέντοι ἔστιν; οὐδὲ δοξάζειν, ἔφη. οὐδ' ἄρα ψευδῆς, ἦν δ' ἐγώ, δόξα ἔστι τὸ παράπαν. οὐκ ἔφη. οὐδ' ἄρα ἀμαθία οὐδ' ἀμαθεὶς ἄνθρωποι ·

ἢ οὐ τοῦτ' ἂν εἶη ἀμαθία, εἴπερ εἶη, τὸ ψεύδεσθαι τῶν πραγμάτων; πάνυ γε, ἔφη. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ. οὐκ ἔφη. λόγου ἕνεκα, ὦ Διονυσόδωρε, λέγεις τὸν λόγον, ἵνα δὴ ἄτοπον λέγῃς, ἢ ὡς ἀληθῶς δοκεῖ σοι οὐδεὶς εἶναι ἀμαθῆς ἀνθρώπων; ἀλλὰ σύ, ἔφη, ἔλεγξον. ἢ καὶ ἔστι τοῦτο κατὰ τὸν σὸν λόγον, ἐξελέγξαι, μηδενὸς ψευδομένου; οὐκ ἔστιν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. οὐδ' ἄρα ἐκέλευεν, ἔφην ἐγώ, νυνδὴ Διονυσόδωρος ἐξελέγξαι; τὸ γὰρ μὴ ὃν πῶς ἂν τις κελεύσαι; σὺ δὲ κελεύεις; ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Εὐθύδημε, τὰ σοφὰ ταῦτα καὶ τὰ εὖ ἔχοντα οὐ πάνυ τι μαθητὴν, ἀλλὰ παχέως πως ἐννοῶ. ἴσως μὲν οὖν φορτικώτερόν τι ἐρήσομαι, ἀλλὰ συγγίγνωσκε.

ΣΩ. ὅρα δέ · εἰ γὰρ μήτε ψεύδεσθαι ἔστιν μήτε ψευδῇ δοξάζειν μήτε ἀμαθῆ εἶναι, ἄλλο τι οὐδ' ἐξαμαρτάνειν ἔστιν, ὅταν τίς τι πράττει; πράττοντα γὰρ οὐκ ἔστιν ἀμαρτάνειν τούτου ὃ πράττει · οὐχ οὕτω λέγετε; πάνυ γ', ἔφη. τοῦτό ἐστιν ἥδη, ἦν δ' ἐγώ, τὸ φορικὸν ἐρώτημα. εἰ γὰρ μὴ ἀμαρτάνομεν μήτε πράττοντες μήτε λέγοντες μήτε διανοούμενοι, ὑμεῖς, ὦ πρὸς Διός, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, τίνος διδάσκαλοι ἦκατε; ἢ οὐκ ἄρτι ἔφατε ἀρετὴν κάλλιστ' ἂν παραδοῦναι ἀνθρώπων τῷ ἐθέλοντι μαθητῇ; εἴτ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος ὑπολαβὼν, οὕτως εἰ Κρόνος, ὥστε ἃ τὸ πρῶτον εἵπομεν νῦν ἀναμνησκήσκη, καὶ εἰ τι πέρυσιν εἶπον, νῦν ἀναμνησθήσκη, τοῖς δ' ἐν τῷ παρόντι λεγομένοις οὐχ ἔξεις ὅτι χρῆ; καὶ γάρ, ἔφην ἐγώ, χαλεποὶ εἰσιν πάνυ—εἰκότως · παρὰ σοφῶν γὰρ λέγονται—ἐπεὶ καὶ τοῦτ' αὖτε τελευταίῳ παγγάλεπον χρῆσασθαι ἔστιν, ὦ λέγεις. τὸ γὰρ “οὐκ ἔχω ὅτι χρῶμαι” τί ποτε λέγεις, ὦ Διονυσόδωρε; ἢ δῆλον ὅτι ὡς οὐκ ἔχω ἐξελέγξαι αὐτόν; ἐπεὶ εἶπέ, τί σοι ἄλλο νοεῖ τοῦτο τὸ ῥῆμα, τὸ “οὐκ ἔχω ὅτι χρήσωμαι τοῖς λόγοις”; ἀλλ' ὃ σὺ λέγεις, ἔφη, τοῦτο περὶ πάντων χαλεπὸν χρῆσθαι—ἐπεὶ ἀποκρίναι. πρὶν σὲ ἀποκρίνασθαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε; οὐκ ἀποκρίνη; ἔφη. ἢ καὶ δίκαιον; δίκαιον μέντοι, ἔφη. κατὰ τίνα λόγον; ἦν δ' ἐγώ · ἢ δῆλον ὅτι κατὰ τόνδε, ὅτι σὺ νῦν πάσσοφός τις ἡμῖν ἀφίξει περὶ λόγους, καὶ οἴσθα ὅτε δεῖ ἀποκρίνασθαι καὶ ὅτε μή; καὶ νῦν οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ἀποκρίνη, ἅτε γινώσκων ὅτι οὐ δεῖ; λαλεῖς, ἔφη, ἀμελήσας ἀποκρίνασθαι · ἀλλ', ὠγαθέ, πειθοῦ καὶ ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ ὁμολογεῖς με σοφὸν εἶναι. πειστέον τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη, ὡς ἔοικεν · σὺ γὰρ ἄρχεις. ἀλλ' ἐρώτα. πότερον οὖν ψυχὴν ἔχοντα νοεῖ τὰ νοοῦντα, ἢ καὶ τὰ ἀψυχα; τὰ ψυχὴν ἔχοντα. οἴσθα οὖν τι, ἔφη, ῥῆμα ψυχὴν ἔχον; μὰ Δία οὐκ ἔγωγε. τί οὖν ἄρτι ἤρουν ὅτι μοι νοοῖ τὸ ῥῆμα; τί ἄλλο γε, ἦν δ' ἐγώ, ἢ ἐξήμαρτον διὰ τὴν βλακείαν; ἢ οὐκ ἐξήμαρτον ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὁρθῶς εἶπον, εἰπὼν ὅτι νοεῖ τὰ ῥήματα; πότερα φῆς ἐξαμαρτάνειν με ἢ οὐ;

ΣΩ. εἰ γὰρ μὴ ἐξήμαρτον, οὐδὲ σὺ ἐξελέγξεις, καίπερ σοφὸς ὢν, οὐδ' ἔχεις ὅτι χρῆ τῷ λόγῳ · εἰ δ' ἐξήμαρτον, οὐδ' οὕτως ὁρθῶς λέγεις, φάσκων οὐκ εἶναι ἐξαμαρτάνειν. καὶ ταῦτα οὐ πρὸς ἃ πέρυσιν ἔλεγες λέγω.

ἀλλὰ ἔοικεν, ἔφην ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρέ τε καὶ Εὐθύδημε, οὗτος μὲν ὁ λόγος ἐν ταύτῳ μένειν καὶ ἔτι ὥσπερ τὸ παλαιὸν καταβαλὼν πίπτειν, καὶ ὥστε τοῦτο μὴ πάσχειν οὐδ' ὑπὸ τῆς ὑμετέρας πω τέχνης ἐξηυρηθῆναι, καὶ ταῦτα οὕτως θυμαστικῆς οὕσης εἰς ἀκρίβειαν λόγων. καὶ ὁ Κτήσιππος, Θαυμασιά γε λέγεται, ἔφη, ὦ ἄνδρες θούριοι εἴτε Χῖοι εἴθ' ὁπόθεν καὶ ὅπη χαίρετον ὀνομαζόμενοι· ὥς οὐδὲν ὑμῖν μέλει τοῦ παραληρεῖν. καὶ ἐγὼ φοβηθεὶς μὴ λοιδορία γένηται, πάλιν κατεπράυνον τὸν Κτήσιππον καὶ εἶπον· ὦ Κτήσιππε, καὶ νυνδὴ ἅ πρὸς Κλεινίαν ἔλεγον, καὶ πρὸς σὲ ταῦτα ταῦτα λέγω, ὅτι οὐ γινώσκεις τῶν ξένων τὴν σοφίαν ὅτι θαυμασία ἐστίν. ἀλλ' οὐκ ἐθέλετον ἡμῖν ἐπιδείξασθαι σπουδάζοντε, ἀλλὰ τὸν Πρωτέα μιμεῖσθον τὸν Αἰγύπτιον σοφιστὴν γοητεύοντε ἡμᾶς. ἡμεῖς οὖν τὸν Μενέλαον μιμώμεθα, καὶ μὴ ἀφιώμεθα τοῖν ἀνδροσὶν ἕως ἂν ἡμῖν ἐκφανῇτον ἐφ' ᾧ αὐτῷ σπουδάζετον· οἶμαι γάρ τι αὐτοῖν ἀγκυαλὸν φανεῖσθαι, ἐπειδὴν ἄρξωνται σπουδάζειν. ἀλλὰ δεώμεθα καὶ παραμυθώμεθα καὶ προσευχώμεθα αὐτοῖν ἐκφανῆναι. ἐγὼ οὖν μοι δοκῶ καὶ αὐτὸς πάλιν ὑφηγησασθαι οἷω προσεύχομαι αὐτῷ φανῆναί μοι· ὅθεν γὰρ τὸ πρότερον ἀπέλιπον, τὸ ἐξῆς τούτοις πειράσομαι, ὅπως ἂν δύνωμαι, διελθεῖν, ἐάν πως ἐκκαλέσωμαι καὶ ἐλεήσαντέ με καὶ οἰκτίραντε συντεταμένον καὶ σπουδάζοντα καὶ αὐτῷ σπουδάσῃτον. σὺ δέ, ὦ Κλεινία, ἔφην, ἀνάμνησόν με πόθεν τότε ἀπελίπομεν. ὥς μὲν οὖν ἐγῶμαι, ἐνθένδε ποθέν. φιλοσοφητέον ὡμολογήσαμεν τελευτῶντες· ἥ γάρ;—ναί, ἥ δ' ὅς.—ἡ δέ γε φιλοσοφία κτῆσις ἐπιστήμης· οὐχ οὕτως; ἔφην.—ναί, ἔφη.—τίνα ποτ' οὖν ἂν κτησάμενοι ἐπιστήμην ὀρθῶς κτησαίμεθα; ἄρ' οὐ τοῦτο μὲν ἀπλοῦν, ὅτι ταύτην ἥ τις ἡμᾶς ὀνήσει;—πάνυ γ', ἔφη.—ἄρ' οὖν ἂν τι ἡμᾶς ὀνήσειεν, εἰ ἐπισταίμεθα γινώσκειν περιμόντες ὅπου τῆς γῆς χρυσίον πλεῖστον κατορώρεται;—ἴσως, ἔφη.

ΣΩ. ἀλλὰ τὸ πρότερον, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε ἐξηλέγξαμεν, ὅτι οὐδὲν πλεόν, οὐδ' εἰ ἄνευ πραγμάτων καὶ τοῦ ὀρύττειν τὴν γῆν τὸ πᾶν ἡμῖν χρυσίον γένοιτο· ὥστε οὐδ' εἰ τὰς πέτρας χρυσᾶς ἐπισταίμεθα ποιεῖν, οὐδενὸς ἂν ἀξία ἡ ἐπιστήμη εἴη. εἰ γὰρ μὴ καὶ χρῆσθαι ἐπιστησόμεθα τῷ χρυσίῳ, οὐδὲν ὄφελος αὐτοῦ ἐφάνη ὄν· ἥ οὐ μέμνησαι; ἔφην ἐγώ.—πάνυ γ', ἔφη, μέμνημαι.—οὐδέ γε, ὥς ἔοικε, τῆς ἄλλης ἐπιστήμης ὄφελος γίγνεται οὐδέν, οὔτε χρηματιστικῆς οὔτε ἰατρικῆς οὔτε ἄλλης οὐδεμιᾶς, ἥ τις ποιεῖν τι ἐπίσταται, χρῆσθαι δὲ μὴ ᾧ ἂν ποιήσῃ· οὐχ οὕτως;—συνέφη.—οὐδέ γε εἴ τις ἔστιν ἐπιστήμη ὥστε ἀθανάτους ποιεῖν, ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τῇ ἀθανασίᾳ χρῆσθαι οὐδὲ ταύτης ἔοικεν ὄφελος οὐδέν, εἴ τι δεῖ τοῖς πρόσθεν ὡμολογημένοις τεκμαίρεσθαι.—συνεδόκει ἡμῖν πάντα ταῦτα.—τοιαύτης τινὸς ἄρα ἡμῖν ἐπιστήμης δεῖ, ὦ καλὲ παῖ, ἦν δ' ἐγώ, ἐν ἣ συμπέπτωκεν ἅμα τό τε ποιεῖν καὶ τὸ ἐπίστασθαι χρῆσθαι τούτῳ ὃ ἂν ποιῇ.—φαίνεται, ἔφη.—πολλοῦ ἄρα δεῖ, ὥς ἔοικεν, ἡμᾶς λυροποιοὺς δεῖν εἶναι καὶ τοιαύτης τινὸς ἐπιστήμης ἐπηβόλους. ἐνταῦθα γὰρ

δὴ χωρὶς μὲν ἡ ποιούσα τέχνη, χωρὶς δὲ ἡ χρωμένη διήρηται τοῦ αὐτοῦ πέρι· ἡ γὰρ λυροποιικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ πολὺ διαφέρετον ἀλλήλων. οὐχ οὕτως;—συνέφη.—οὐδὲ μὴν αὐλοποιικῆς γε δῆλον ὅτι δεόμεθα· καὶ γὰρ αὕτη ἐτέρα τοιαύτη.—συνεδόκει.—ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἔφην ἐγώ, εἰ τὴν λογοποιικὴν τέχνην μάθοιμεν, ἄρά ἐστιν αὕτη ἣν ἔδει κεκτημένους ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι;—οὐκ οἶμαι, ἔφη, ἐγώ, ὁ Κλεινίας ὑπολαβών. τίني τεκμηρίω, ἦν δ' ἐγώ, χρῆ; ὁρῶ, ἔφη, τινὰς λογοποιούς, οἱ τοῖς ἰδίοις λόγοις, οἷς αὐτοὶ ποιοῦσιν, οὐκ ἐπίστανται χρῆσθαι, ὥσπερ οἱ λυροποιοὶ ταῖς λύραις, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἄλλοι δυνατοὶ χρῆσθαι οἷς ἐκεῖνοι ἠργάσαντο, οἱ λογοποιεῖν αὐτοὶ ἀδύνατοι· δῆλον οὖν ὅτι καὶ περὶ λόγους χωρὶς ἡ τοῦ ποιεῖν τέχνη καὶ ἡ τοῦ χρῆσθαι. ἱκανόν μοι δοκεῖς, ἔφην ἐγώ, τεκμήριον λέγειν, ὅτι οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν λογοποιῶν τέχνη, ἣν ἂν κτησάμενός τις εὐδαίμων εἴη. καίτοι ἐγὼ ὥμην ἐνταῦθά που φανήσεσθαι τὴν ἐπιστήμην ἣν δὴ πάλοι ζητοῦμεν. καὶ γὰρ μοι οἷ τε ἄνδρες αὐτοὶ οἱ λογοποιοί, ὅταν συγγένωμαί αὐτοῖς, ὑπέρσοφοι, ὧ Κλεινία, δοκοῦσιν εἶναι, καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη αὐτῶν θεσπεσία τις καὶ ὑψηλὴ. καὶ μέντοι οὐδὲν θαυμαστόν· ἔστι γὰρ τῆς τῶν ἐπωδῶν τέχνης μόνον μικρῶ τε ἐκείνης ὑποδεεστέρα.

ΣΩ. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἐπωδῶν ἔχων τε καὶ φαλαγγίων καὶ σκορπίων καὶ τῶν ἄλλων θηρίων τε καὶ νόσων κήλησίς ἐστιν, ἡ δὲ δικαστῶν τε καὶ ἐκκλησιαστῶν καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων κήλησίς τε καὶ παραμυθία τυγχάνει οὕσα· ἡ σοί, ἔφην ἐγώ, ἄλλως πως δοκεῖ; οὐκ, ἀλλ' οὕτω μοι φαίνεται, ἔφη, ὡς σὺ λέγεις. ποῖ οὖν, ἔφην ἐγώ, τραποίμεθ' ἂν ἔτι; ἐπὶ ποίαν τέχνην; ἐγὼ μὲν οὐκ εὐπορῶ, ἔφη. ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἐμὲ οἶμαι ἠρνηκέναί. τίνα; ἔφη ὁ Κλεινίας. ἡ στρατηγικὴ μοι δοκεῖ, ἔφην ἐγώ, τέχνη παντὸς μᾶλλον εἶναι ἣν ἂν τις κτησάμενος εὐδαίμων εἴη. οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. πῶς; ἦν δ' ἐγώ. θηρευτικὴ τις ἥδε γέ ἐστιν τέχνη ἀνθρώπων. τί δὴ οὖν; ἔφην ἐγώ. οὐδεμία, ἔφη, τῆς θηρευτικῆς αὐτῆς ἐπὶ πλέον ἐστὶν ἢ ὅσον θηρεῦσαι καὶ χειρώσασθαι· ἐπειδὴν δὲ χειρώσωνται τοῦτο ὃ ἂν θηρεύονται, οὐ δύνανται τούτῳ χρῆσθαι, ἀλλ' οἱ μὲν κυνηγέται καὶ οἱ ἀλιεῖς τοῖς ὀφιοποιοῖς παραδιδόασιν, οἱ δ' αὖ γεωμέτραι καὶ οἱ ἀστρονόμοι καὶ οἱ λογιστικοί—θηρευτικοὶ γὰρ εἰσι καὶ οὗτοι· οὐ γὰρ ποιοῦσι τὰ διαγράμματα ἕκαστοι τούτων, ἀλλὰ τὰ ὄντα ἀνευρίσκουσιν—ἅτε οὖν χρῆσθαι αὐτοὶ αὐτοῖς οὐκ ἐπιστάμενοι, ἀλλὰ θηρεῦσαι μόνον, παραδιδόασιν δῆπου τοῖς διαλεκτικοῖς καταχρῆσθαι αὐτῶν τοῖς εὐρήμασιν, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ παντάπασιν ἀνόητοί εἰσιν. εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὧ κάλλιστε καὶ σοφώτατε Κλεινία· τοῦτο οὕτως ἔχει; πάνυ μὲν οὖν. καὶ οἷ γε στρατηγοί, ἔφη, οὕτω τὸν αὐτὸν τρόπον· ἐπειδὴν ἡ πόλιν τινὰ θηρεύσωνται ἢ στρατόπεδον, παραδιδόασιν τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν—αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἐπίστανται χρῆσθαι τούτοις ἀεθλήρευσαν—ὥσπερ οἶμαι οἱ ὀρτυγοθήραι τοῖς ὀρτυγοτρόφοις παραδιδόασιν. εἰ οὖν, ἦ δ' ὅς, δεόμεθα ἐκείνης τῆς τέχνης, ἥτις ὧ ἂν κτήσεται ἡ ποιήσασα ἢ θηρευσαμένη αὐτὴ καὶ ἐπιστήσεται χρῆσθαι, καὶ ἡ τοιαύτη

ποιήσει ἡμᾶς μακαρίους, ἄλλην δὴ τινα, ἔφη, ζητητέον ἀντὶ τῆς στρατηγικῆς.

ΚΡ. τί λέγεις σύ, ὦ Σώκρατες; ἐκεῖνο τὸ μεράκιον τοιαῦτ' ἐφθέγγατο;

ΣΩ. οὐκ οἶμι, ὦ Κρίτων;

ΚΡ. μὰ Δί' οὐ μέντοι. οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἐγώ, εἰ ταῦτ' εἶπεν, οὗτ' Εὐθύδημου οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἔτ' ἀνθρώπου δεῖσθαι εἰς παιδείαν.

ΣΩ. ἀλλ' ἄρα, ὦ πρὸς Διός, μὴ ὁ Κτήσιππος ἦν ὁ ταῦτ' εἰπὼν, ἐγὼ δὲ οὐ μέμνημαι;

ΚΡ. ποῖος Κτήσιππος;

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν τόδε γε εὖ οἶδα, ὅτι οὔτε Εὐθύδημος οὔτε Διονυσόδωρος ἦν ὁ εἰπὼν ταῦτα · ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Κρίτων, μὴ τις τῶν κρειττόνων παρὼν αὐτὰ ἐφθέγγατο; ὅτι γὰρ ἤκουσά γε ταῦτα, εὖ οἶδα.

ΚΡ. ναὶ μὰ Δία, ὦ Σώκρατες · τῶν κρειττόνων μέντοι τις ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ πολὺ γε. ἀλλὰ μετὰ τοῦτο ἔτι τινὰ ἐζητήσατε τέχνην; καὶ ἡὔρετε ἐκείνην ἢ οὐχ ἡὔρετε, ἥς ἕνεκα ἐζητεῖτε;

ΣΩ. πόθεν, ὦ μακάριε, ἡὔρομεν; ἀλλ' ἤμιν πάννυ γελοῖοι · ὥσπερ τὰ παῖδιά τὰ τοὺς κορύδους διώκοντα, ἀεὶ ὥόμεθα ἐκάστην τῶν ἐπιστημῶν αὐτίκα λήψεσθαι, αἱ δ' ἀεὶ ὑπεξέφευγον. τὰ μὲν οὖν πολλὰ τί ἂν σοι λέγοιμι; ἐπὶ δὲ δὴ τὴν βασιλικὴν ἐλθόντες τέχνην καὶ διασκοπούμενοι αὐτὴν εἰ αὕτη εἴη ἢ τὴν εὐδαιμονίαν παρέχουσά τε καὶ ἀπεργαζομένη, ἐνταῦθα ὥσπερ εἰς λαβύρινθον ἐμπεσόντες, οἴομενοι ἥδη ἐπὶ τέλει εἶναι, περικάμψαντες πάλιν ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ζητήσεως ἀνεφάνημεν ὄντες καὶ τοῦ Ἰσου δεόμενοι ὅσους περ ὅτε τὸ πρῶτον ἐζητοῦμεν.

ΚΡ. πῶς δὴ τοῦτο ὑμῖν συνέβη, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ἐγὼ φράσω. ἔδοξε γὰρ δὴ ἡμῖν ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ βασιλικὴ τέχνη ἢ αὐτὴ εἶναι.

ΚΡ. τί οὖν δὴ;

ΣΩ. ταύτη τῇ τέχνῃ ἢ τε στρατηγικῇ καὶ αἱ ἄλλαι παραδιδόναι ἄρχειν τῶν ἔργων ὧν αὐταὶ δημιουργοὶ εἰσιν, ὥς μόνῃ ἐπισταμένη χρῆσθαι. σαφῶς οὖν ἔδοκει ἡμῖν αὕτη εἶναι ἣν ἐζητοῦμεν, καὶ ἡ αἰτία τοῦ ὀρθῶς πράττειν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀτεχνῶς κατὰ τὸ Αἰσχύλου ἱαμβεῖον μόνῃ ἐν τῇ πρύμνῃ καθῆσθαι τῆς πόλεως, πάντα κυβερνῶσα καὶ πάντων ἄρχουσα πάντα χρήσιμα ποιεῖν.

ΚΡ. οὐκοῦν καλῶς ὑμῖν ἔδοκει, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. σὺ κρινεῖς, ὦ Κρίτων, ἐὰν βούλῃ ἀκούειν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συμβάντα ἡμῖν. αὐθις γὰρ δὴ πάλιν ἐσκοποῦμεν ὥδέ πως · φέρε, πάντων ἄρχουσα ἢ βασιλικὴ τέχνη τί ἡμῖν ἀπεργάζεται ἔργον ἢ οὐδέν; πάντως δὴπου, ἡμεῖς ἔφαμεν πρὸς ἀλλήλους. οὐ καὶ σὺ ἂν ταῦτα φαίης, ὦ Κρίτων;

ΚΡ. ἔγωγε.

ΣΩ. τί οὖν ἂν φαίης αὐτῆς ἔργον εἶναι; ὥσπερ εἰ σὲ ἐγὼ ἐρωτῶην, πάντων ἄρχουσα ἢ ἱατρικὴ ὧν ἄρχει, τί ἔργον παρέχεται; οὐ τὴν ὑγίειαν

ἂν φαίης;

ΚΡ. ἔγωγε.

ΣΩ. τί δὲ ἡ ὑμετέρα τέχνη ἢ γεωργία; πάντων ἄρχουσα ὦν ἄρχει, τί ἔργον ἀπεργάζεται; οὐ τὴν τροφήν ἂν φαίης τὴν ἐκ τῆς γῆς παρέχειν ἡμῖν;

ΚΡ. ἔγωγε.

ΣΩ. τί δὲ ἡ βασιλικὴ πάντων ἄρχουσα ὦν ἄρχει; τί ἀπεργάζεται; ἴσως οὐ πάνυ γ' εὐπορεῖς.

ΚΡ. μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, ὦ Κρίτων· ἀλλὰ τοσόνδε γε οἶσθα, ὅτι εἴπερ ἐστὶν αὕτη ἣν ἡμεῖς ζητοῦμεν, ὠφέλιμον αὐτὴν δεῖ εἶναι.

ΚΡ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν ἀγαθόν γέ τι δεῖ ἡμῖν αὐτὴν παραδιδόναι;

ΚΡ. ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. ἀγαθὸν δέ γέ που ὠμολογήσαμεν ἀλλήλοις ἐγὼ τε καὶ Κλεινίας οὐδὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἐπιστήμην τινά.

ΚΡ. ναί, οὕτως ἔλεγες.

ΣΩ. οὐκοῦν τὰ μὲν ἄλλα ἔργα, ἃ φαίη ἄν τις πολιτικῆς εἶναι—πολλὰ δέ που ταῦτ' ἂν εἴη, οἷον πλουσίους τοὺς πολίτας παρέχειν καὶ ἐλευθέρους καὶ ἀστασιάστους—πάντα ταῦτα οὐτε κακὰ οὐτε ἀγαθὰ ἐφάνη, ἔδει δὲ σοφοὺς ποιεῖν καὶ ἐπιστήμης μεταδιδόναι, εἴπερ ἔμελλεν αὕτη εἶναι ἢ ὠφελουῖά τε καὶ εὐδαίμονας ποιοῦσα.

ΚΡ. ἔστι ταῦτα· τότε γοῦν οὕτως ὑμῖν ὠμολογήθη, ὥς σὺ τοὺς λόγους ἀπήγγειλας.

ΣΩ. ἄρ' οὖν ἡ βασιλικὴ σοφοὺς ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀγαθοὺς;

ΚΡ. τί γὰρ καλῶει, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. ἀλλ' ἄρα πάντας καὶ πάντα ἀγαθοὺς; καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην, σκυτοτομικὴν τε καὶ τεκτονικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας, αὕτη ἢ παραδιδουῖά ἐστιν;

ΚΡ. οὐκ οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. ἀλλὰ τίνα δὴ ἐπιστήμην; ἥ τί χρησόμεθα; τῶν μὲν γὰρ ἔργων οὐδενὸς δεῖ αὐτὴν δημιουργὸν εἶναι τῶν μήτε κακῶν μήτε ἀγαθῶν, ἐπιστήμην δὲ παραδιδόναι μηδεμίαν ἄλλην ἢ αὐτὴν ἑαυτήν. λέγωμεν δὴ οὖν τίς ποτέ ἐστιν αὕτη, ἥ τί χρησόμεθα; βούλει φῶμεν, ὦ Κρίτων, ἥ ἄλλους ἀγαθοὺς ποιήσομεν;

ΚΡ. πάνυ γε.

ΣΩ. οἳ τί ἔσονται ἡμῖν ἀγαθοὶ καὶ τί χρήσιμοι; ἥ ἔτι λέγωμεν ὅτι ἄλλους ποιήσουσιν, οἳ δὲ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἄλλους; ὅτι δὲ ποτε ἀγαθοὶ εἰσιν, οὐδαμοῦ ἡμῖν φαίνονται, ἐπειδὴ περ τὰ ἔργα τὰ λεγόμενα εἶναι τῆς πολιτικῆς ἡτιμάσαμεν, ἀλλ' ἀτεχνῶς τὸ λεγόμενον ὁ Διὸς Κόρινθος γίγνεται, καὶ ὅπερ ἔλεγον, τοῦ ἴσου ἡμῖν ἐνδεῖ ἥ ἔτι πλεονος πρὸς τὸ εἰδέναι τίς ποτέ ἐστιν ἡ ἐπιστήμη ἐκείνη ἢ ἡμᾶς εὐδαίμονας ποιήσει;

ΚΡ. νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἰς πολλήν γε ἀπορίαν, ὡς ἔοικεν, ἀφίκεσθε.

ΣΩ. ἔγωγε οὖν καὶ αὐτός, ὦ Κρίτων, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ τῇ ἀπορίᾳ ἐνεπεπτώκη, πᾶσαν ἤδη φωνὴν ἠφίειν, δεόμενος τοῖν ξένοιον ὥσπερ Διοσκούρων ἐπικαλούμενος σῶσαι ἡμᾶς, ἐμέ τε καὶ τὸ μειράκιον, ἐκ τῆς τρικυμίας τοῦ λόγου, καὶ παντὶ τρόπῳ σπουδάσαι, καὶ σπουδάζοντας ἐπιδείξαι τίς ποτ' ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη ἥς τυχόντες ἂν καλῶς τὸν ἐπίλοιπον βίον διέλθοιμεν.

ΚΡ. τί οὖν; ἠθέλησέν τι ὑμῖν ἐπιδείξαι ὁ Εὐθύδημος;

ΣΩ. πῶς γὰρ οὐ; καὶ ἤρξατό γε, ὦ ἐταῖρε, πάνυ μεγαλοφρόνως τοῦ λόγου ὧδε— πότερον δὴ σε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ταύτην τὴν ἐπιστήμην, περὶ ἣν πάλοι ἀπορεῖτε, διδάξω, ἢ ἐπιδείξω ἔχοντα; ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, ἔστι δὲ ἐπὶ σοὶ τοῦτο; πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. ἐπιδείξον τοίνυν με νῆ Δί', ἔφην ἐγώ, ἔχοντα· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἢ μανθάνειν τηλικόνδε ἄνδρα. φέρε δὴ μοι ἀπόκριναι, ἔφη· ἔστιν ὅτι ἐπίστασαι;—πάνυ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πολλὰ, σμικρά γε.—ἀρκεῖ, ἔφη. ἄρ' οὖν δοκεῖς οἷόν τέ τι τῶν ὄντων τοῦτο ὃ τυγχάνει ὄν, αὐτὸ τοῦτο μὴ εἶναι;—ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.—οὐκοῦν σύ, ἔφη, ἐπίστασαι τι;—ἔγωγε.—οὐκοῦν ἐπιστήμων εἶ, εἴπερ ἐπίστασαι;—πάνυ γε, τούτου γε αὐτοῦ.—οὐδὲν διαφέρει· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη σε ἔχει πάντα ἐπίστασθαι ἐπιστήμονά γε ὄντα;—μὰ Δί', ἔφην ἐγώ· ἐπεὶ πολλὰ ἄλλ' οὐκ ἐπίσταμαι.—οὐκοῦν εἶ τι μὴ ἐπίστασαι, οὐκ ἐπιστήμων εἶ.—ἐκείνου γε, ὦ φίλε, ἦν δ' ἐγώ.—ἥττον οὖν τι, ἔφη, οὐκ ἐπιστήμων εἶ; ἄρτι δὲ ἐπιστήμων ἔφησθα εἶναι· καὶ οὕτως τυγχάνεις ὦν αὐτὸς οὗτος ὃς εἶ, καὶ αὖ πάλιν οὐκ εἶ, κατὰ ταῦτά ἅμα. εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, Εὐθύδημε· τὸ γὰρ λεγόμενον, καλὰ δὴ παταγεῖς· πῶς οὖν ἐπίσταμαι ἐκείνην τὴν ἐπιστήμην ἣν ἐζητοῦμεν; ὡς δὴ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν τὸ αὐτὸ εἶναί τε καὶ μὴ, εἴπερ ἐν ἐπίσταμαι, ἅπαντα ἐπίσταμαι—οὐ γὰρ ἂν εἶην ἐπιστήμων τε καὶ ἀνεπιστήμων ἅμα—ἐπεὶ δὲ πάντα ἐπίσταμαι, καὶ ἐκείνην δὴ τὴν ἐπιστήμην ἔχω· ἄρα οὕτως λέγεις, καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ σοφόν; αὐτὸς σαυτὸν γε δὴ ἐξελέγχεις, ἔφη, ὦ Σώκρατες. τί δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Εὐθύδημε, σὺ οὐ πέπονθας τοῦτο τὸ αὐτὸ πάθος; ἐγὼ γάρ τοι μετὰ σοῦ ὅτιοῦν ἂν πάσχω καὶ μετὰ Διονυσοδώρου τοῦδε, φίλης κεφαλῆς, οὐκ ἂν πάνυ ἀγανακτοίην. εἰπέ μοι, σφῶ οὐχὶ τὰ μὲν ἐπίστασθον τῶν ὄντων, τὰ δὲ οὐκ ἐπίστασθον; ἥμιστά γε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος. πῶς λέγετον; ἔφην ἐγώ· ἀλλ' οὐδὲν ἄρα ἐπίστασθον; καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς.

ΣΩ. πάντ' ἄρα, ἔφην ἐγώ, ἐπίστασθον, ἐπειδήπερ καὶ ὅτιοῦν; πάντ', ἔφη· καὶ σύ γε πρὸς, εἴπερ καὶ ἐν ἐπίστασαι, πάντα ἐπίστασαι. ὦ Ζεῦ, ἔφην ἐγώ, ὡς θαυμαστὸν λέγεις καὶ ἀγαθὸν μέγα πεφάνθαι. μὲν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πάντ' ἐπίστανται, ἢ οὐδέν; οὐ γὰρ δήπου, ἔφη, τὰ μὲν ἐπίστανται, τὰ δ' οὐκ ἐπίστανται, καὶ εἰσὶν ἅμα ἐπιστήμονές τε καὶ ἀνεπιστήμονες. ἀλλὰ τί; ἦν δ' ἐγώ. πάντες, ἦ δ' ὅς, πάντα ἐπίστανται, εἴπερ καὶ ἔν. ὦ πρὸς τῶν θεῶν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε—δῆλοι γάρ μοι

ἔστον ἤδη ὅτι σπουδάζετον, καὶ μόλις ὑμᾶς προυκαλεσάμην σπουδάζειν— αὐτῷ τῷ ὄντι πάντα ἐπίστασθον; οἷον τεκτονικὴν καὶ σκυτικὴν; πάνυ γ', ἔφη. ἦ καὶ νευρορραφεῖν δυνατὸν ἔστον; καὶ ναὶ μὰ Δία καττύειν, ἔφη. ἦ καὶ τὰ τοιαῦτα, τοὺς ἀστέρας ὁπόσοι εἰσὶ, καὶ τὴν ἄμμον; πάνυ γε, ἦ δ' ὅς· εἴτ' οὐκ ἂν οἶε ὁμολογήσαι ἡμᾶς; καὶ ὁ Κτήσιππος ὑπολαβὼν· πρὸς Διός, ἔφη, Διονυσόδωρε, τεκμήριόν τί μοι τούτων ἐπιδείξατον τοιόνδε, ὥς εἴσομαι ὅτι ἀληθῆ λέγετον. τί ἐπιδείξω; ἔφη. οἶσθα Εὐθύδημον ὁπόσους ὁδόντας ἔχει, καὶ ὁ Εὐθύδημος ὁπόσους σὺ; οὐκ ἐξαρκεῖ σοι, ἔφη, ἀκοῦσαι ὅτι πάντα ἐπιστάμεθα; μηδαμῶς, ἦ δ' ὅς, ἀλλὰ τοῦτο ἔτι ἡμῖν μόνον εἶπατον καὶ ἐπιδείξατον ὅτι ἀληθῆ λέγετον· καὶ ἐὰν εἴπητον ὁπόσους ἐκάτερος ἔχει ὑμῶν, καὶ φαίνεσθε γνόντες ἡμῶν ἀριθμησάντων, ἤδη πεισόμεθα ὑμῖν καὶ ἄλλα. ἡγουμένω οὖν σκώπτεσθαι οὐκ ἠθέλητην, ἀλλ' ὁμολογησάτην πάντα χρήματα ἐπίστασθαι, καθ' ἓν ἕκαστον ἐρωτῶμενοι ὑπὸ Κτησίππου. ὁ γὰρ Κτήσιππος πάνυ ἀπαρακαλύπτως οὐδὲν ὅτι οὐκ ἡρώτα τελευτῶν, καὶ τὰ αἰσχίστα, εἰ ἐπισταίστην· τῷ δὲ ἀνδρειότατα ὁμόσε ἦτην τοῖς ἐρωτήμασιν, ὁμολογοῦντες εἰδέναι, ὥσπερ οἱ κάπροι οἱ πρὸς τὴν πληγὴν ὁμόσε ὠθούμενοι, ὥστ' ἔγωγε καὶ αὐτός, ὦ Κρίτων, ὑπ' ἀπιστίας ἠναγκάσθην τελευτῶν ἐρέσθαι τὸν Εὐθύδημον εἰ καὶ ὀρχεῖσθαι ἐπίστατο ὁ Διονυσόδωρος· ὁ δέ, πάνυ, ἔφη. οὐ δῆπου, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἐς μαχαίρας γε κυβιστᾶν καὶ ἐπὶ τροχοῦ δινεῖσθαι τηλικούτος ὢν, οὕτω πόρρω σοφίας ἦκεις; οὐδέν, ἔφη, ὅτι οὐ. πότερον δέ, ἦν δ' ἐγώ, πάντα νῦν μόνον ἐπίστασθον ἢ καὶ αἰεὶ; καὶ αἰεὶ, ἔφη. καὶ ὅτε παῖδια ἦστην καὶ εὐθύς γενόμενοι ἠπίστασθε πάντα; ἐφάτην ἅμα ἀμφοτέρω.

ΣΩ. καὶ ἡμῖν μὲν ἄπιστον ἐδόκει τὸ πρᾶγμα εἶναι· ὁ δ' Εὐθύδημος, ἀπιστεῖς, ἔφη, ὦ Σώκρατες; πλὴν γ' ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, εἰκὸς ὑμᾶς ἐσσι σοφοὺς εἶναι. ἀλλ' ἦν, ἔφη, ἐθελήσης μοι ἀποκρίνεσθαι, ἐγὼ ἐπιδείξω καὶ σὲ ταῦτα τὰ θαυμαστά ὁμολογοῦντα. ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ἥδιστα ταῦτα ἐξελέγχομαι. εἰ γὰρ τοι λέληθα ἐμαυτὸν σοφὸς ὢν, σὺ δὲ τοῦτο ἐπιδείξεις ὥς πάντα ἐπίσταμαι καὶ αἰεὶ, τί μεῖζον ἔρμαιον αὐτοῦ ἂν εὐροιμι ἐν παντὶ τῷ βίῳ; ἀποκρίνου δῆ, ἔφη. ὥς ἀποκρινουμένου ἐρώτα. ἄρ' οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπιστήμων του εἶ ἢ οὐ;—ἐγώ γε.—πότερον οὖν ὥς ἐπιστήμων εἶ, τούτῳ καὶ ἐπίστασαι, ἢ ἄλλῳ τῷ;—ὦ ἐπιστήμων. οἶμαι γὰρ σε τὴν ψυχὴν λέγειν· ἢ οὐ τοῦτο λέγεις; οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, ὦ Σώκρατες; ἐρωτῶμενος ἀντερωτᾶς; εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ πῶς ποιῶ; οὕτω γὰρ ποιήσω ὅπως ἂν σὺ κελεύης. ὅταν μὴ εἰδῶ ὅτι ἐρωτᾶς, κελεύεις με ὁμῶς ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἐπανερέσθαι; ὑπολαμβάνεις γὰρ δήπου τι, ἔφη, ὃ λέγω; ἐγώ γε, ἦν δ' ἐγώ. πρὸς τοῦτο τοίνυν ἀποκρίνου ὃ ὑπολαμβάνεις. τί οὖν, ἔφην, ἂν σὺ μὲν ἄλλῃ ἐρωτᾶς διανοοῦμενος, ἐγὼ δὲ ἄλλῃ ὑπολάβω, ἔπειτα πρὸς τοῦτο ἀποκρίνωμαι, ἐξαρκεῖ σοι ἐὰν μηδὲν πρὸς ἔπος ἀποκρίνωμαι; ἔμοιγε, ἦ δ' ὅς· οὐ μέντοι σοί γε, ὥς ἐγὼ μαι. οὐ τοίνυν μὰ Δία ἀποκρινοῦμαι, ἦν δ' ἐγώ, πρότερον πρὶν ἂν πύθωμαι. οὐκ ἀποκρινῇ, ἔφη, πρὸς ἃ

ἂν αἰὶ ὑπολαμβάνης, ὅτι ἔχων φλυαρεῖς καὶ ἀρχαιότερος εἶ τοῦ δέοντος. καὶ γὰρ ἔγνων αὐτὸν ὅτι μοι χαλεπαίνει διαστέλλοντι τὰ λεγόμενα, βουλόμενός με θηρεῦσαι τὰ ὀνόματα περιστήσας. ἀνεμνήσθην οὖν τοῦ Κόννου, ὅτι μοι κάκεϊνος χαλεπαίνει ἐκάστοτε ὅταν αὐτῷ μὴ ὑπείκω, ἔπειτά μου ἤττον ἐπιμελεῖται ὡς ἀμαθοῦς ὄντος· ἐπεὶ δὲ οὖν διενενοήμην καὶ παρὰ τοῦτον φοιτᾶν, ᾤηθην δεῖν ὑπείκειν, μὴ με σκαῖον ἡγησάμενος φοιτητὴν μὴ προσδέχοιτο. εἶπον οὖν· ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, Εὐθύδημε, οὕτω ποιεῖν, ποιητέον· σὺ γὰρ πάντως που κάλλιον ἐπίστασαι διαλέγεσθαι ἢ ἐγώ, τέχνην ἔχων ἰδιώτου ἀνθρώπου. ἐρώτα οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς. ἀποκρίνου δὴ, ἔφη, πάλιν, πότερον ἐπίστασαί τω ἢ ἐπίστασαι, ἢ οὐ;—ἐγωγε, ἔφην, τῇ γε ψυχῇ.

ΣΩ. οὗτος αὖ, ἔφη, προσαποκρίνεται τοῖς ἐρωτωμένοις. οὐ γὰρ ἐγωγε ἐρωτῶ ὅτω, ἀλλ' εἰ ἐπίστασαί τω. πλέον αὖ, ἔφην ἐγώ, τοῦ δέοντος ἀπεκρινάμην ὑπὸ ἀπαιδευσίας. ἀλλὰ συγγίγνωσκέ μοι· ἀποκρινοῦμαι γὰρ ἤδη ἀπλῶς ὅτι ἐπίσταμαί τω ἢ ἐπίσταμαι.—πότερον, ἢ δ' ὅς, τῷ αὐτῷ τούτῳ γ' αἰί, ἢ ἔστι μὲν ὅτε τούτῳ, ἔστιν δὲ ὅτε ἐτέρῳ;—αἰί, ὅταν ἐπίστωμαι, ἦν δ' ἐγώ, τούτῳ. οὐκ αὖ, ἔφη, παύση παραφθεγγόμενος; ἀλλ' ὅπως μὴ τι ἡμᾶς σφῆλῃ τὸ “αἰί” τοῦτο. οὐκ οὖν ἡμᾶς γ', ἔφη, ἀλλ' εἶπερ, σέ. ἀλλ' ἀποκρίνου· ἢ αἰί τούτῳ ἐπίστασαι;—αἰί, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ δεῖ ἀφελεῖν τὸ “ὅταν.”—οὐκοῦν αἰί μὲν τούτῳ ἐπίστασαι· αἰί δ' ἐπιστάμενος πότερον τὰ μὲν τούτῳ ἐπίστασαι ᾧ ἐπίστασαι, τὰ δ' ἄλλῳ, ἢ τούτῳ πάντα;—τούτῳ, ἔφην ἐγώ, ἅπαντα, ἃ γ' ἐπίσταμαι. τοῦτ' ἐκεῖνο, ἔφη· ἵκει τὸ αὐτὸ παρὰ φθεγμα. ἀλλ' ἀφαιρῶ, ἔφην ἐγώ, τὸ “ἃ γ' ἐπίσταμαι.” ἀλλὰ μηδὲ ἓν, ἔφη, ἀφέλῃς· οὐδὲν γὰρ σου δέομαι. ἀλλά μοι ἀπόκρινα· δύναιο ἂν ἅπαντα ἐπίστασθαι, εἰ μὴ πάντα ἐπίσταιο; τέρας γὰρ ἂν εἴη, ἦν δ' ἐγώ. καὶ ὃς εἶπε· Προστίθει τοίνυν ἤδη ὅτι βούλει· ἅπαντα γὰρ ὁμολογεῖς ἐπίστασθαι. ἔοικα, ἔφην ἐγώ, ἐπειδὴ περ γε οὐδεμίαν ἔχει δύναμιν τὸ “ἢ ἐπίσταμαι,” πάντα δὲ ἐπίσταμαι. οὐκοῦν καὶ αἰί ὁμολόγηκας ἐπίστασθαι τούτῳ ᾧ ἐπίστασαι, εἴτε ὅταν ἐπίστη εἴτε ὅπως βούλει· αἰί γὰρ ὁμολόγηκας ἐπίστασθαι καὶ ἅμα πάντα. δῆλον οὖν ὅτι καὶ παῖς ὢν ἡπίστω, καὶ ὅτ' ἐγίγνου, καὶ ὅτ' ἐφύου· καὶ πρὶν αὐτὸς γενέσθαι, καὶ πρὶν οὐρανὸν καὶ γῆν γενέσθαι, ἡπίστω ἅπαντα, εἶπερ αἰί ἐπίστασαι. καὶ ναὶ μὰ Δία, ἔφη, αὐτὸς αἰί ἐπιστήσῃ καὶ ἅπαντα, ἂν ἐγὼ βούλωμαι. ἀλλὰ βουλευθείς, ἦν δ' ἐγώ, ᾧ πολυτίμητε Εὐθύδημε, εἰ δὴ τῷ ὄντι ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ' οὐ σοι πάνυ πιστεύω ἱκανῶ εἶναι, εἰ μὴ σοι συμβουλευθείη ὁ ἀδελφός σου οὐτοσὶ Διονυσόδωρος· οὕτω δὲ τάχα ἂν. εἶπετον δέ μοι, ἦν δ' ἐγώ—τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οὐκ ἔχω ὑμῖν πῶς ἀμφισβητοῖην, οὕτως εἰς σοφίαν τερατώδεσιν ἀνθρώποις, ὅπως ἐγὼ οὐ πάντα ἐπίσταμαι, ἐπειδὴ γε ὑμεῖς φατε—τὰ δὲ τοιάδε πῶς φῶ ἐπίστασθαι, Εὐθύδημε, ὡς οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἀδικοὶ εἰσιν; φέρε εἰπέ, τοῦτο ἐπίσταμαι ἢ οὐκ ἐπίσταμαι; ἐπίστασαι μέντοι, ἔφη. τί; ἦν δ' ἐγώ. ὅτι οὐκ ἀδικοὶ εἰσιν οἱ ἀγαθοί.

ΣΩ. πάνυ γε, ἦν δ' ἐγώ, πάλαι. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ · ἀλλ' ὥς ἄδικοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί, ποῦ ἐγὼ τοῦτο ἔμαθον; οὐδαμοῦ, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος. οὐκ ἄρα ἐπίσταμαι, ἔφην, τοῦτο ἐγώ. διαφθείρεις, ἔφη, τὸν λόγον, ὁ Εὐθύδημος πρὸς τὸν Διονυσόδωρον, καὶ φανήσεται οὐτοσὶ οὐκ ἐπιστάμενος, καὶ ἐπιστήμων ἅμα ὢν καὶ ἀνεπιστήμων. καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἠρυθρίασεν. ἀλλὰ σύ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς λέγεις, ὦ Εὐθύδημε; οὐ δοκεῖ σοι ὀρθῶς ἀδελφὸς λέγειν ὁ πάντ' εἰδώς; ἀδελφὸς γάρ, ἔφη, ἐγώ εἰμι Εὐθυδήμου, ταχὺ ὑπολαβὼν ὁ Διονυσόδωρος; καὶ γὰρ εἶπον · ἔασσον, ὠγαθέ, ἕως ἂν Εὐθύδημός με διδάξῃ ὥς ἐπίσταμαι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ὅτι ἄδικοί εἰσι, καὶ μὴ μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος. φεύγεις, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Διονυσόδωρος, καὶ οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνεσθαι. εἰκότως γ', εἶπον ἐγώ · ἦττων γάρ εἰμι καὶ τοῦ ἐτέρου ὑμῶν, ὥστε πολλοῦ δέω μὴ οὐ δύο γε φεύγειν. πολὺ γάρ πού εἰμι φαυλότερος τοῦ Ἡρακλέους, ὃς οὐχ οἴός τε ἦν τῇ τε ὕδρᾳ διαμάχεσθαι, σοφιστρίᾳ οὔσῃ καὶ διὰ τὴν σοφίαν ἀνιέσῃ, εἰ μίαν κεφαλὴν τοῦ λόγου τις ἀποτέμοι, πολλὰς ἀντὶ τῆς μιᾶς, καὶ καρκίνῳ τινὶ ἐτέρῳ σοφιστῇ ἐκ θαλάττης ἀφιγμένῳ, νεωστί, μοι δοκεῖν, καταπεπλευκότι · ὃς ἐπειδὴ αὐτὸν ἐλύπει οὕτως ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερὰ λέγων καὶ δάκνων, τὸν Ἰόλεων τὸν ἀδελφιδοῦν βοηθὸν ἐπεκαλέσατο, ὁ δὲ αὐτῷ ἱκανῶς ἐβοήθησεν. ὁ δ' ἐμὸς Ἰόλεως Πατροκλῆς εἰ ἔλθοι, πλεόν ἂν θάτερον ποιήσειεν. ἀποκρίναι δὴ, ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, ὁπότε σοι ταῦτα ὑμνηται · πότερον ὁ Ἰόλεως τοῦ Ἡρακλέους μᾶλλον ἢν ἀδελφιδοῦς ἢ σός; κράτιστον τοῖνυν μοι, ὦ Διονυσόδωρε, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκρίνασθαί σοι. οὐ γὰρ μὴ ἀνῆς ἐρωτῶν, σχεδόν τι ἐγὼ τοῦτ' εὖ οἶδα, φθονῶν καὶ διακωλύων, ἵνα μὴ διδάξῃ με Εὐθύδημος ἐκεῖνο τὸ σοφόν.—ἀποκρίνου δὴ, ἔφη.—ἀποκρίνομαι δὴ, εἶπον, ὅτι τοῦ Ἡρακλέους ἦν ὁ Ἰόλεως ἀδελφιδοῦς, ἐμὸς δ', ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδ' ὁπωστιοῦν. οὐ γὰρ Πατροκλῆς ἦν αὐτῷ πατήρ, ὁ ἐμὸς ἀδελφός, ἀλλὰ παραπλήσιον μὲν τοῦνομα Ἰφικλῆς, ὁ Ἡρακλέους ἀδελφός.—Πατροκλῆς δέ, ἦ δ' ὅς, σός;—πάνυ γ', ἔφην ἐγώ, ὁμομήτριός γε, οὐ μέντοι ὁμοπάτριος.—ἀδελφός ἄρα ἐστὶ σοι καὶ οὐκ ἀδελφός.—οὐχ ὁμοπάτριός γε, ὦ βέλτιστε, ἔφην · ἐκεῖνου μὲν γὰρ Χαιρέδημος ἦν πατήρ, ἐμὸς δὲ Σωφρονίσκος.—πατήρ δὲ ἦν, ἔφη, Σωφρονίσκος καὶ Χαιρέδημος;

ΣΩ. πάνυ γ', ἔφην · ὁ μὲν γε ἐμός, ὁ δὲ ἐκεῖνου.—οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, ἕτερος ἦν Χαιρέδημος τοῦ πατρός;—τοῦμοῦ γ', ἔφην ἐγώ.—ἄρ' οὖν πατήρ ἦν ἕτερος ὢν πατρός; ἢ σὺ εἰ ὁ αὐτὸς τῷ λίθῳ;—δέδοικα μὲν ἔγωγ', ἔφην, μὴ φανῶ ὑπὸ σοῦ ὁ αὐτός · οὐ μέντοι μοι δοκῶ.—οὐκοῦν ἕτερος εἶ, ἔφη, τοῦ λίθου;—ἕτερος μέντοι.—ἄλλο τι οὖν ἕτερος, ἦ δ' ὅς, ὢν λίθου οὐ λίθος εἶ; καὶ ἕτερος ὢν χρυσοῦ οὐ χρυσός εἶ;—ἔστι ταῦτα.—οὐκ οὖν καὶ ὁ Χαιρέδημος, ἔφη, ἕτερος ὢν πατρός θῆκεν πατήρ ἐστιν.—ἔοικεν, ἦν δ' ἐγώ, οὐ πατήρ εἶναι. εἰ γὰρ δήπου, ἔφη, πατήρ ἐστιν ὁ Χαιρέδημος, ὑπολαβὼν ὁ Εὐθύδημος, πάλιν αὖ ὁ Σωφρονίσκος ἕτερος ὢν πατρός οὐ

πατήρ ἐστιν, ὥστε σύ, ὦ Σώκρατες, ἀπάτωρ εἶ. καὶ ὁ Κτήσιππος ἐκδε-
 ζάμενος, ὁ δὲ ὑμέτερος, ἔφη, αὖ πατήρ οὐ ταῦτά ταῦτα πέπονθεν; ἕτερός
 ἐστιν τοῦμοῦ πατρός;—πολλοῦ γ', ἔφη, δεῖ, ὁ Εὐθύδημος.—ἀλλά, ἦ δ'
 ὅς, ὁ αὐτός;—ὁ αὐτὸς μέντοι.—οὐκ ἂν συμβουλοίμην. ἀλλὰ πότερον, ὦ
 Εὐθύδημε, ἐμὸς μόνον ἐστὶ πατήρ ἢ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων;—καὶ τῶν
 ἄλλων, ἔφη· ἢ οἶει τὸν αὐτὸν πατέρα ὄντα οὐ πατέρα εἶναι;—ὦμην δῆτα,
 ἔφη ὁ Κτήσιππος.—τί δέ; ἦ δ' ὅς· χρυσὸν ὄντα μὴ χρυσὸν εἶναι; ἢ ἄν-
 θρωπον ὄντα μὴ ἄνθρωπον;—μὴ γάρ, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ὦ Εὐθύδημε, τὸ
 λεγόμενον, οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις· δεινὸν γὰρ λέγεις πρᾶγμα εἰ ὁ σὸς
 πατήρ πάντων ἐστὶν πατήρ.—ἀλλ' ἐστίν, ἔφη.—πότερον ἀνθρώπων; ἦ δ'
 ὅς ὁ Κτήσιππος, ἢ καὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων πάντων ζώων; πάντων, ἔφη.—
 ἦ καὶ μήτηρ ἢ μήτηρ;—καὶ ἡ μήτηρ γε.—καὶ τῶν ἐχίνων ἄρα, ἔφη, ἡ σὴ
 μήτηρ μήτηρ ἐστὶ τῶν θαλαττίων.—καὶ ἡ σὴ γ', ἔφη.—καὶ σὺ ἄρα ἀδελφὸς
 εἶ τῶν κωβιδῶν καὶ κυναρίων καὶ χοιριδίων.—καὶ γὰρ σύ, ἔφη.—κάπρος
 ἄρα σοι πατήρ ἐστι καὶ κύων.—καὶ γὰρ σοί, ἔφη. αὐτίκα δέ γε, ἦ δ' ὅς ὁ
 Διονυσόδωρος, ἂν μοι ἀποκρίνη, ὦ Κτήσιππε, ὁμολογήσεις ταῦτα. εἰπὲ
 γάρ μοι, ἔστι σοι κύων;—καὶ μάλα πονηρός, ἔφη ὁ Κτήσιππος.—ἐστίν
 οὖν αὐτῷ κυνίδια;—καὶ μάλ', ἔφη, ἔτερα τοιαῦτα.—οὐκοῦν πατήρ ἐστίν
 αὐτῶν ὁ κύων;—ἔγωγέ τοι εἶδον, ἔφη, αὐτὸν ὀχεύοντα τὴν κύνα.—τί
 οὖν; οὐ σὸς ἐστίν ὁ κύων;—πάνυ γ', ἔφη.—οὐκοῦν πατήρ ὢν σὸς ἐστίν,
 ὥστε σὸς πατήρ γίγνεται ὁ κύων καὶ σὺ κυναρίων ἀδελφός; καὶ αὖθις
 ταχὺ ὑπολαβὼν ὁ Διονυσόδωρος, ἵνα μὴ πρότερόν τι εἴποι ὁ Κτήσιππος,
 καὶ ἔτι γέ μοι μικρόν, ἔφη, ἀπόκριναι· τύπτεις τὸν κύνα τοῦτον;—καὶ ὁ
 Κτήσιππος γελάσας, νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη· οὐ γὰρ δύναμαι σέ.—οὐκοῦν
 τὸν σαυτοῦ πατέρα, ἔφη, τύπτεις;

ΣΩ. πολὺ μέντοι, ἔφη, δικαιότερον τὸν ὑμέτερον πατέρ' ἂν τύποι-
 μι, ὅτι μαθὼν σοφοὺς ὑεῖς οὕτως ἔφυσεν. ἀλλ' ἦ που, ὦ Εὐθύδημε ὁ
 Κτήσιππος, πόλλ' ἀγαθὰ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας σοφίας ταύτης ἀπολέλαυκεν ὁ
 πατήρ ὁ ὑμέτερός τε καὶ τῶν κυνιδίων. ἀλλ' οὐδὲν δεῖται πολλῶν ἀγαθῶν,
 ὦ Κτήσιππε, οὔτ' ἐκεῖνος οὔτε σύ. οὐδὲ σύ, ἦ δ' ὅς, ὦ Εὐθύδημε, αὐτός;
 οὐδὲ ἄλλος γε οὐδεὶς ἀνθρώπων. εἰπὲ γάρ μοι, ὦ Κτήσιππε, εἰ ἀγαθὸν νο-
 μίζεις εἶναι ἀσθενοῦντι φάρμακον πιεῖν ἢ οὐκ ἀγαθὸν εἶναι δοκεῖ σοι, ὅταν
 δέηται· ἢ εἰς πόλεμον ὅταν ἦ, ὅπλα ἔχοντα μᾶλλον ἰέναι ἢ ἄνοπλον.—
 ἔμοιγε, ἔφη. καίτοι οἶμαι τί σε τῶν καλῶν ἑρεῖν.—σὺ ἄριστα εἴση, ἔφη·
 ἀλλ' ἀποκρίνου. ἐπειδὴ γὰρ ὁμολόγεις ἀγαθὸν εἶναι φάρμακον, ὅταν δέη,
 πίνειν ἀνθρώπῳ, ἄλλο τι τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ὥς πλεῖστον δεῖ πίνειν, καὶ κα-
 λῶς ἐκεῖ ἔξει, ἐὰν τις αὐτῷ τρίψας ἐγχεράσῃ ἐλλεβόρου ἁμαξάν;—καὶ ὁ
 Κτήσιππος εἶπεν· πάνυ γε σφόδρα, ὦ Εὐθύδημε, ἐὰν ἦ γε ὁ πίνων ὅσος
 ὁ ἀνδριάς ὁ ἐν Δελφοῖς.—οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἐπειδὴ ἀγαθὸν
 ἐστὶν ὅπλα ἔχειν, ὥς πλεῖστα δεῖ ἔχειν δόρατά τε καὶ ἀσπίδας, ἐπειδήπερ
 ἀγαθὸν ἐστίν;—μάλα δήπου, ἔφη ὁ Κτήσιππος· σὺ δ' οὐκ οἶει, ὦ Εὐθύ-

δημε, ἀλλὰ μίαν καὶ ἓν δόρυ;—ἔγωγε.—ἦ καὶ τὸν Γηρυόνην ἄν, ἔφη, καὶ τὸν Βριάρεων οὕτως σὺ ὀπλίσαις; ἐγὼ δὲ ὥμην σὲ δεινότερον εἶναι, ἅτε ὀπλομάχην ὄντα, καὶ τόνδε τὸν ἐταῖρον. καὶ ὁ μὲν Εὐθύδημος ἐσίγησεν· ὁ δὲ Διονυσόδωρος πρὸς τὰ πρότερον ἀποκεκριμένα τῷ Κτήσιππῳ ἤρετο, οὐκοῦν καὶ χρυσίον, ἦ δ' ὅς, ἀγαθὸν δοκεῖ σοι εἶναι ἔχειν;—πάνυ, καὶ ταῦτά γε πολὺ, ἔφη ὁ Κτήσιππος.—τί οὖν; ἀγαθὰ οὐ δοκεῖ σοι χρῆναι αἰετ' ἔχειν καὶ πανταχοῦ;—σφόδρα γ', ἔφη.—οὐκοῦν καὶ τὸ χρυσίον ἀγαθὸν ὁμολογεῖς εἶναι;—ὁμολόγηκα μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς.—οὐκοῦν αἰεὶ δεῖ αὐτὸ ἔχειν καὶ πανταχοῦ καὶ ὡς μάλιστα ἐν ἑαυτῷ; καὶ εἴη ἂν εὐδαιμονέστατος εἰ ἔχοι χρυσίου μὲν τρία τάλαντα ἐν τῇ γαστρὶ, τάλαντον δ' ἐν τῷ κρανίῳ, στατήρα δὲ χρυσοῦ ἐν ἑκατέρῳ τῷφθαλμῷ;—φασί γε οὖν, ὦ Εὐθύδημε, ἔφη ὁ Κτήσιππος, τούτους εὐδαιμονεστάτους εἶναι Σκυθῶν καὶ ἀρίστους ἄνδρας, οἳ χρυσίον τε ἐν τοῖς κρανίοις ἔχουσιν πολὺ τοῖς ἑαυτῶν, ὥσπερ σὺ νυνδὴ ἔλεγες τὸν κύνα τὸν πατέρα, καὶ ὁ θαυμασιώτερόν γε ἔτι, ὅτι καὶ πίνουσιν ἐκ τῶν ἑαυτῶν κρανίων κεχρυσωμένων, καὶ ταῦτα ἐντὸς καθορῶσιν, τὴν ἑαυτῶν κορυφὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες.

ΣΩ. πότερον δὲ ὀρώσιν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, καὶ Σκυθῶν τε καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τὰ δυνατὰ ὀρᾶν ἢ τὰ ἀδύνατα;—τὰ δυνατὰ δήπου.—οὐκοῦν καὶ σὺ, ἔφη;—κἀγώ.—ὀρᾷς οὖν τὰ ἡμέτερα ἱμάτια;—ναί.—δυνατὰ οὖν ὀρᾶν ἐστὶν ταῦτα.—ὑπερφυῶς, ἔφη ὁ Κτήσιππος.—τί δέ; ἦ δ' ὅς.—μῆδέν. σὺ δὲ ἴσως οὐκ οἶε αὐτὰ ὀρᾶν· οὕτως ἡδὺς εἶ. ἀλλὰ μοι δοκεῖς, Εὐθύδημε, οὐ καθεύδων ἐπικεκοιμηθῆσθαι καί, εἰ οἷόν τε λέγοντα μῆδέν λέγειν, καὶ σὺ τοῦτο ποιεῖν. ἦ γὰρ οὐχ οἷόν τ', ἔφη ὁ Διονυσόδωρος, σιγῶντα λέγειν;—οὐδ' ὅπως οἶον, ἦ δ' ὅς ὁ Κτήσιππος.—ἄρ' οὐδὲ λέγοντα σιγᾶν;—ἔτι ἤττον, ἔφη.—ὅταν οὖν λίθους λέγῃς καὶ ξύλα καὶ σιδήρια, οὐ σιγῶντα λέγεις;—οὐκ οὐν εἰ γέ ἐγώ, ἔφη, παρέρχομαι ἐν τοῖς χαλκείοις, ἀλλὰ φθεγγόμενα καὶ βοῶντα μέγιστον τὰ σιδήρια λέγεται, ἐάν τις ἄψῃται· ὥστε τοῦτο μὲν ὑπὸ σοφίας ἔλαθες οὐδὲν εἰπών. ἀλλ' ἔτι μοι τὸ ἕτερον ἐπιδείξατον, ὅπως αὖ ἐστὶν λέγοντα σιγᾶν. καὶ μοι ἐδόκει ὑπεραγωνιᾶν ὁ Κτήσιππος διὰ τὰ παιδικά. ὅταν σιγᾷς, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ πάντα σιγᾷς;—ἔγωγε, ἦ δ' ὅς.—οὐκοῦν καὶ τὰ λέγοντα σιγᾷς, εἴπερ τῶν ἀπάντων ἐστὶν τὰ λεγόμενα.—τί δέ; ἔφη ὁ Κτήσιππος, οὐ σιγᾷ πάντα;—οὐ δήπου, ἔφη ὁ Εὐθύδημος.—ἀλλ' ἄρα, ὦ βέλτιστε, λέγει τὰ πάντα;—τά γε δήπου λέγοντα.—ἀλλὰ, ἦ δ' ὅς, οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ τὰ πάντα σιγᾷ ἢ λέγει; οὐδέτερα καὶ ἀμφοτέρα, ἔφη ὑφαρπάσας ὁ Διονυσόδωρος· εὖ γὰρ οἶδα ὅτι τῇ ἀποκρίσει οὐχ ἔξεις ὅτι χρῆ. καὶ ὁ Κτήσιππος, ὥσπερ εἰώθει, μέγα πάνυ ἀνακαγχάσας, ὦ Εὐθύδημε, ἔφη, ὁ ἀδελφός σου ἐξημποτέρικεν τὸν λόγον, καὶ ἀπόλωλέ τε καὶ ἥττηται. καὶ ὁ Κλεινίας πάνυ ἥσθη καὶ ἐγέλασεν, ὥστε ὁ Κτήσιππος ἐγένετο πλεῖον ἢ δεκαπλάσιος. ὁ δέ μοι δοκεῖ ἅτε πανοῦργος ὢν, ὁ Κτήσιππος, παρ' αὐτῶν τούτων αὐτὰ ταῦτα παρηχηχόει· οὐ γάρ ἐστὶν ἄλλων τοιαύτη σοφία τῶν νῦν ἀνθρώπων.

κάγώ εἶπον · τί γελᾷς, ὦ Κλεινία, ἐπὶ σπουδαίοις οὕτω πράγμασιν καὶ καλοῖς; σὺ γὰρ ἤδη τι πώποτ' εἶδες, ὦ Σώκρατες, καλὸν πράγμα; ἔφη ὁ Διονυσόδωρος. ἔγωγε, ἔφην, καὶ πολλά γε, ὦ Διονυσόδωρε.

ΣΩ. ἄρα ἕτερα ὄντα τοῦ καλοῦ, ἔφη, ἢ ταῦτά τῳ καλῷ; κάγώ ἐν παντὶ ἐγενόμην ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἡγούμην δίκαια πεπονθέναι ὅτι ἔγρυξα, ὅμως δὲ ἕτερα ἔφην αὐτοῦ γε τοῦ καλοῦ · πάρεστιν μέντοι ἐκάστῳ αὐτῶν κάλλος τι. ἐὰν οὖν, ἔφη, παραγένηται σοι βοῦς, βοῦς εἴ, καὶ ὅτι νῦν ἐγώ σοι πάρειμι, Διονυσόδωρος εἴ; εὐφήμει τοῦτό γε, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τίνα τρόπον, ἔφη, ἐτέρου ἐτέρῳ παραγενομένου τὸ ἕτερον ἕτερον ἂν εἴη; ἄρα τοῦτο, ἔφην ἐγώ, ἀπορεῖς; ἤδη δὲ τοῖν ἀνδροῖν τὴν σοφίαν ἐπεχείρουν μιμεῖσθαι, ἅτε ἐπιθυμῶν αὐτῆς. πῶς γὰρ οὐκ ἀπορῶ, ἔφη, καὶ ἐγώ καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες ἄνθρωποι ὃ μὴ ἔστι; τί λέγεις, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε; οὐ τὸ καλὸν καλὸν ἐστὶν καὶ τὸ αἰσχρὸν αἰσχρὸν;—ἐὰν ἔμοιγε, ἔφη, δοκῇ.—οὐκοῦν δοκεῖ;—πάνυ γ', ἔφη.—οὐκοῦν καὶ τὸ ταῦτόν ταῦτόν καὶ τὸ ἕτερον ἕτερον; οὐ γὰρ δήπου τό γε ἕτερον ταῦτόν, ἀλλ' ἐγωγε οὐδ' ἂν παῖδα ὥμην τοῦτο ἀπορῆσαι, ὥς οὐ τὸ ἕτερον ἕτερόν ἐστιν. ἀλλ', ὦ Διονυσόδωρε, τοῦτο μὲν ἐκὼν παρήκας, ἐπεὶ τὰ ἄλλα μοι δοκεῖτε ὥσπερ οἱ δημιουργοὶ οἷς ἕκαστα προσήκει ἀπεργάζεσθαι, καὶ ὑμεῖς τὸ διαλέγεσθαι παγκάλως ἀπεργάζεσθαι. οἶσθα οὖν, ἔφη, ὅτι προσήκει ἐκάστοις τῶν δημιουργῶν; πρῶτον τίνα χαλκεύειν προσήκει, οἶσθα;—ἐγωγε · ὅτι χαλκέα.—τί δέ, κεραμεύειν;—κεραμέα.—τί δέ, σφάττειν τε καὶ ἐκδέρειν καὶ τὰ μικρὰ κρέα κατακόψαντα ἔψειν καὶ ὀπτᾶν; μάγειρον, ἦν δ' ἐγώ.—οὐκοῦν ἐὰν τις, ἔφη, τὰ προσήκοντα πράττη, ὀρθῶς πράξει;—μάλιστα.—προσήκει δέ γε, ὥς φῆς, τὸν μάγειρον κατακόπτειν καὶ ἐκδέρειν; ὡμολόγησας ταῦτα ἦ οὐ;—ὡμολόγησα, ἔφην, ἀλλὰ συγγνώμην μοι ἔχε.—δῆλον τοίνυν, ἦ δ' ὅς, ὅτι ἂν τις σφάζας τὸν μάγειρον καὶ κατακόψας ἐψήσῃ καὶ ὀπτῇ, τὰ προσήκοντα ποιήσει · καὶ ἐὰν τὸν χαλκέα τις αὐτὸν χαλκεύῃ καὶ τὸν κεραμέα κεραμεύῃ, καὶ οὗτος τὰ προσήκοντα πράξει. ὦ Πόσειδον, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη κολοφῶνα ἐπιτιθεῖς τῇ σοφίᾳ. ἄρα μοί ποτε αὕτη παραγενήσεται ὥστε μοι οἰκεία γενέσθαι; ἐπιγνοίης ἂν αὐτήν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, οἰκείαν γενομένην; ἐὰν σύ γε βούλῃ, ἔφην ἐγώ, δῆλον ὅτι. τί δέ, ἦ δ' ὅς, τὰ σαυτοῦ οἷε γινώσκεις; εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις · ἀπὸ σοῦ γὰρ δεῖ ἄρχεσθαι, τελευτᾶν δ' εἰς Εὐθύδημον τόνδε.

ΣΩ. ἄρ' οὖν, ἔφη, ταῦτα ἡγῇ σὰ εἶναι, ὣν ἂν ἄρξης καὶ ἐξῇ σοι αὐτοῖς χρῆσθαι ὅτι ἂν βούλῃ; οἶον βοῦς καὶ πρόβατον, ἄρ' ἂν ἡγοῖτο ταῦτα σὰ εἶναι, ἃ σοι ἐξείη καὶ ἀποδόσθαι καὶ δοῦναι καὶ θῦσαι ὅτῳ βούλοιο θεῶν; ἃ δ' ἂν μὴ οὕτως ἔχῃ, οὐ σά; κάγώ (ἤδη γὰρ ὅτι ἐξ αὐτῶν καλὸν τι ἀνακύψοιτο τῶν ἐρωτημάτων, καὶ ἅμα βουλόμενος ὅτι τάχιστ' ἀκοῦσαι) πάνυ μὲν οὖν, ἔφην, οὕτως ἔχει · τὰ τοιαῦτά ἐστιν μόνα ἐμά.—τί δέ; ζῶα, ἔφη, οὐ ταῦτα καλεῖς ἃ ἂν ψυχὴν ἔχῃ; ναί, ἔφην.—ὁμολογεῖς οὖν τῶν ζώων ταῦτα μόνα εἶναι σά, περὶ ἃ ἂν σοι ἐξουσία ἢ πάντα ταῦτα ποιεῖν ἃ νυνδὴ ἐγώ ἔλεγον;—

ὁμολογῶ.—καὶ ὅς, εἰρωνικῶς πάνυ ἐπισχὼν ὥς τι μέγα σκοπούμενος, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἔστιν σοι Ζεὺς πατὴρ;—καὶ ἐγὼ ὑποπτεύσας ἥξειν τὸν λόγον οἷπερ ἔτελεύτησεν, ἄπορόν τινα στροφὴν ἔφευγόν τε καὶ ἐστρεφόμην ἤδη ὥσπερ ἐν δικτύῳ εἰλημμένος· οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε.—ταλαίπωρος ἄρα τις σύ γε ἄνθρωπος εἶ καὶ οὐδὲ Ἀθηναῖος, ὃ μῆτε θεοὶ πατῶοι εἰσιν μῆτε ἱερὰ μῆτε ἄλλο μηδὲν καλὸν καὶ ἀγαθόν.—ἔα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Διονυσόδωρε, εὐφήμει τε καὶ μὴ χαλεπῶς με προδίδασκε. ἔστι γὰρ ἔμοιγε καὶ βωμοὶ καὶ ἱερὰ οἰκεῖα καὶ πατῶα καὶ τὰ ἄλλα ὅσαπερ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις τῶν τοιούτων.—εἶτα τοῖς ἄλλοις, ἔφη, Ἀθηναῖοις οὐκ ἔστιν Ζεὺς ὁ πατὴρ;—οὐκ ἔστιν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη ἡ ἐπωνυμία Ἰώνων οὐδενί, οὐθ' ὅσοι ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως ἀπωκισμένοι εἰσιν οὐθ' ἡμῖν, ἀλλὰ Ἀπόλλων πατῶος διὰ τὴν τοῦ Ἰωνος γένεσιν· Ζεὺς δ' ἡμῖν πατῶος μὲν οὐ καλεῖται, ἔρκειος δὲ καὶ φράτριος, καὶ Ἀθηναία φρατρία.—ἀλλ' ἄρκεϊ γ', ἔφη ὁ Διονυσόδωρος· ἔστιν γὰρ σοι, ὡς ἔοικεν, Ἀπόλλων τε καὶ Ζεὺς καὶ Ἀθηνᾶ.—πάνυ, ἦν δ' ἐγώ.—οὐκοῦν καὶ οὗτοι σοὶ θεοὶ ἂν εἴην; ἔφη.—πρόγονοι, ἦν δ' ἐγώ, καὶ δεσπότες.—ἀλλ' οὐν σοὶ γε, ἔφη· ἢ οὐ σοὺς ὁμολόγηκας αὐτοὺς εἶναι;—ὁμολόγηκα, ἔφην· τί γὰρ πάθω;—οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ζῶα εἰσιν οὗτοι οἱ θεοὶ; ὁμολόγηκας γὰρ ὅσα ψυχὴν ἔχει ζῶα εἶναι. ἢ οὗτοι οἱ θεοὶ οὐκ ἔχουσιν ψυχὴν;—ἔχουσιν, ἦν δ' ἐγώ.—οὐκοῦν καὶ ζῶα εἰσιν;—ζῶα, ἔφην.—τῶν δέ γε ζώων, ἔφη, ὁμολόγηκας ταῦτ' εἶναι σά, ὅσα ἂν σοι ἐξῇ καὶ δοῦναι καὶ ἀποδόσθαι καὶ θῦσαι δὴ θεῶ ὅτῳ ἂν βούλῃ.—ὁμολόγηκα, ἔφην· οὐκ ἔστιν γὰρ μοι ἀνάδυσις, ὦ Εὐθύδημε.

ΣΩ. ἴθι δὴ μοι εὐθύς, ἢ δ' ὅς, εἰπέ· ἐπειδὴ σὸν ὁμολογεῖς εἶναι τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, ἄρα ἔξεστί σοι αὐτοὺς ἀποδόσθαι ἢ δοῦναι ἢ ἄλλ' ὅτι ἂν βούλῃ χρῆσθαι ὥσπερ τοῖς ἄλλοις ζώοις; ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Κρίτων, ὥσπερ πληγείς ὑπὸ τοῦ λόγου, ἐκείμην ἄφωνος· ὁ δὲ Κτήσιππος μοι ἰὼν ὡς βοηθήσων, Πυππᾶξ ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, καλοῦ λόγου.—καὶ ὁ Διονυσόδωρος, πότερον οὖν, ἔφη, ὁ Ἡρακλῆς πυππᾶξ ἔστιν ἢ ὁ πυππᾶξ Ἡρακλῆς;—καὶ ὁ Κτήσιππος, ὦ Πόσειδον, ἔφη, δεινῶν λόγων. ἀφίσταμαι· ἀμάχω τῷ ἄνδρῃ. ἐνταῦθα μέντοι, ὦ φίλε Κρίτων, οὐδεὶς ὅστις οὐ τῶν παρόντων ὑπερεπῆνεσε τὸν λόγον καὶ τῷ ἄνδρῃ, καὶ γελῶντες καὶ κροτοῦντες καὶ χαίροντες ὀλίγου παρετάθησαν. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν ἐφ' ἐκάστοις πᾶσι παγκάλως ἐθορύβουν μόνοι οἱ τοῦ Εὐθυδήμου ἑρασταί, ἐνταῦθα δὲ ὀλίγου καὶ οἱ χίονες οἱ ἐν τῷ Λυκεῖῳ ἐθορύβησάν τ' ἐπὶ τοῖν ἀνδροῖν καὶ ἦσθησαν. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὕτω διετέθην, ὥστε ὁμολογεῖν μηδένας πώποτε ἀνθρώπους ἰδεῖν οὕτω σοφοὺς, καὶ παντάπασι καταδουλωθεὶς ὑπὸ τῆς σοφίας αὐτοῖν ἐπὶ τὸ ἐπαινεῖν τε καὶ ἐγκωμιάζειν αὐτῷ ἐτραπόμην, καὶ εἶπον· ὦ μακάριοι σφῶ τῆς θαυμαστῆς φύσεως, οἱ τοσοῦτον πρᾶγμα οὕτω ταχὺ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξείργασθον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα οἱ λόγοι ὑμῶν καλὰ ἔχουσιν, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδω-

ρε · ἐν δὲ τοῖς καὶ τοῦτο μεγαλοπρεπέστατον, ὅτι τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν σεμνῶν δὴ καὶ δοκούντων τί εἶναι οὐδὲν ὑμῖν μέλει, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων ὑμῖν μόνον. ἐγὼ γὰρ εὖ οἶδα ὅτι τούτους τοὺς λόγους πάνυ μὲν ἂν ὀλίγοι ἀγαπῶεν ἄνθρωποι ὅμοιοι ὑμῖν, οἱ δ' ἄλλοι οὕτως ἀγνοοῦσιν αὐτούς, ὥστ' εὖ οἶδα ὅτι αἰσχυνθεῖεν ἂν μᾶλλον ἐξελεγχόντες τοιούτοις λόγοις τοὺς ἄλλους ἢ αὐτοὶ ἐξελεγχόμενοι. καὶ τότε αὖ ἕτερον δημοτικόν τι καὶ πρᾶγον ἐν τοῖς λόγοις · ὁπόταν φῆτε μήτε καλὸν εἶναι μηδὲν μήτε ἀγαθὸν πρᾶγμα μήτε λευκὸν μηδ' ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν, μηδὲ τὸ παράπαν ἐτέρων ἕτερον, ἀτεχνῶς μὲν τῷ ὄντι συρράπτετε τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων, ὥσπερ καὶ φατέ · ὅτι δ' οὐ μόνον τὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δόξατε ἂν καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, τοῦτο πάνυ χαρίεν τέ ἐστίν καὶ τὸ ἐπαχθὲς τῶν λόγων ἀφαιρεῖται. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει ὑμῖν καὶ τεχνικῶς ἐξηρῆται, ὥστ' ἐν πάνυ ὀλίγῳ χρόνῳ ὄντινοῦν ἂν μαθεῖν ἀνθρώπων · ἔγνων ἔγωγε καὶ τῷ Κτησίππῳ τὸν νοῦν προσέχων ὥς ταχὺ ὑμᾶς ἐκ τοῦ παραχρῆμα μιμεῖσθαι οἷός τε ἦν.

ΣΩ. τοῦτο μὲν οὖν τοῦ πράγματος σφῶν τὸ σοφὸν πρὸς μὲν τὸ ταχὺ παραδιδόναι καλόν, ἐναντίον δ' ἀνθρώπων διαλέγεσθαι οὐκ ἐπιτήδειον, ἀλλ' ἂν γέ μοι πειθῆσθε, εὐλαβήσεσθε μὴ πολλῶν ἐναντίον λέγειν, ἵνα μὴ ταχὺ ἐκμαθόντες ὑμῖν μὴ εἰδῶσιν χάριν. ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτῷ πρὸς ἀλλήλῳ μόνῳ διαλέγεσθον · εἰ δὲ μή, εἴπερ ἄλλου τοῦ ἐναντίου, ἐκείνου μόνου ὃς ἂν ὑμῖν διδῶ ἀργύριον. τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα, ἐὰν σωφρονῆτε, καὶ τοῖς μαθηταῖς συμβουλευέσσετε, μηδέποτε μηδενὶ ἀνθρώπων διαλέγεσθαι ἀλλ' ἢ ὑμῖν τε καὶ αὐτοῖς · τὸ γὰρ σπάνιον, ὧς Εὐθύδημε, τίμιον, τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότατον, ἄριστον ὄν, ὥς ἔφη Πίνδαρος. ἀλλ' ἄγετε, ἦν δ' ἐγώ, ὅπως καὶ καὶ Κλεινίαν τόνδε παραδέξεσθον. ταῦτα, ὧς Κρίτων, καὶ ἄλλα ἅττα ἔτι βραχέα διαλεχθέντες ἀπῆμεν. σκόπει οὖν ὅπως συμφοιτήσεις παρὰ τῷ ἄνδρῳ, ὥς ἐκείνῳ φατὸν οἶω τε εἶναι διδάξαι τὸν ἐθέλοντ' ἀργύριον δίδοναι, καὶ οὔτε φύσιν οὔθ' ἡλικίαν ἐξείργειν οὐδεμίαν—ὃ δὲ καὶ σοὶ μάλιστα προσήκει ἀκοῦσαι, ὅτι οὐδὲ τοῦ χρηματίζεσθαι φατὸν διακωλύειν οὐδέν—μὴ οὐ παραλαβεῖν ὄντινοῦν εὐπετῶς τὴν σφετέραν σοφίαν.

ΚΡ. καὶ μὴν, ὧς Σώκρατες, φιλήκοος μὲν ἔγωγε καὶ ἡδέως ἂν τι μανθάνοιμι, κινδυνεύω μέντοι καὶ γὰρ εἶς εἶναι τῶν οὐχ ὁμοίων Εὐθυδήμῳ, ἀλλ' ἐκείνων ὧν δὴ καὶ σὺ ἔλεγες, τῶν ἡδίων ἂν ἐξελεγχόμενων ὑπὸ τῶν τοιούτων λόγων ἢ ἐξελεγχόντων. ἀτὰρ γελοῖον μὲν μοι δοκεῖ εἶναι τὸ νουθετεῖν σε, ὅμως δέ, ἃ γ' ἤκουον, ἐθέλω σοι ἀπαγγεῖλαι. τῶν ἀφ' ὑμῶν ἀπίνοντων ἴσθ' ὅτι προσελθὼν τίς μοι περιπατοῦντι, ἀνὴρ οἰόμενος πάνυ εἶναι σοφός, τούτων τις τῶν περὶ τοὺς λόγους τοὺς εἰς τὰ δικαστήρια δεινῶν, ὧς Κρίτων, ἔφη, οὐδὲν ἀκροᾷ τῶνδε τῶν σοφῶν;—οὐ μὰ τὸν Δία, ἦν δ' ἐγώ · οὐ γὰρ οἷός τ' ἢ προσστὰς κατακούειν ὑπὸ τοῦ ὄχλου.—καὶ μὴν, ἔφη, ἄξιόν γ' ἦν ἀκοῦσαι.—τί δέ; ἦν δ' ἐγώ.—ἵνα ἤκουσας ἀνδρῶν διαλεγομένων οἱ νῦν σοφώτατοί εἰσι τῶν περὶ τοὺς τοιούτους λόγους.—

κάγώ εἶπον · τί οὖν ἐφαίνοντό σοι;—τί δὲ ἄλλο, ἢ δ' ὅς, ἢ οἷάπερ αἰεὶ ἄν τις τῶν τοιούτων ἀκούσαι ληρούντων καὶ περὶ οὐδενὸς ἀξίω ἀναξίαν σπουδὴν ποιουμένων; (οὕτως γάρ πως καὶ εἶπεν τοῖς ὀνόμασιν).—καὶ ἐγώ, ἀλλὰ μέντοι, ἔφην, χαρίεν γέ τι πρᾶγμα ἐστὶν ἡ φιλοσοφία.

ΚΡ. ποῖον, ἔφη, χαρίεν, ὦ μακάριε; οὐδενὸς μὲν οὖν ἄξιον. ἀλλὰ καὶ εἰ νῦν παρεγένου, πάνυ ἄν σε οἶμαι αἰσχυνοῦσθαι ὑπὲρ τοῦ σεαυτοῦ ἐταίρου · οὕτως ἦν ἄτοπος, ἐθέλων ἑαυτὸν παρέχειν ἀνθρώποις οἷς οὐδὲν μέλει ὅτι ἄν λέγωσιν, παντὸς δὲ ῥήματος ἀντέχονται. καὶ οὗτοι, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, ἐν τοῖς κράτιστοί εἰσι τῶν νῦν. ἀλλὰ γάρ, ὦ Κρίτων, ἔφη, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ τῷ πράγματι διατρίβοντες φαῦλοί εἰσιν καὶ καταγέλαστοι. ἐμοὶ δέ, ὦ Σώκρατες, τὸ πρᾶγμα ἐδόκει οὐκ ὀρθῶς ψέγειν οὐθ' οὗτος οὐτ' εἰ τις ἄλλος ψέγει · τὸ μέντοι ἐθέλειν διαλέγεσθαι τοιούτοις ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων ὀρθῶς μοι ἐδόκει μέμφεσθαι.

ΣΩ. ὦ Κρίτων, θαυμάσιοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. ἀτὰρ οὕπω οἶδα ὅτι μέλλω ἑρεῖν. ποτέρων ἦν ὁ προσελθὼν σοι καὶ μεμφόμενος τὴν φιλοσοφίαν; πότερον τῶν ἀγωνίσασθαι δεινῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ῥήτωρ τις, ἢ τῶν τοὺς τοιούτους εἰσπεμπόντων, ποιητῆς τῶν λόγων οἷς οἱ ῥήτορες ἀγωνίζονται;

ΚΡ. ἥκιστα νῆ τὸν Δία ῥήτωρ, οὐδὲ οἶμαι πώποτ' αὐτὸν ἐπὶ δικαστήριον ἀναβεβηκέναι · ἀλλ' ἐπάειν αὐτόν φασι περὶ τοῦ πράγματος νῆ τὸν Δία καὶ δεινὸν εἶναι καὶ δεινοὺς λόγους συντιθέναι.

ΣΩ. ἦδη μανθάνω · περὶ τούτων καὶ αὐτὸς νυνδὴ ἔμελλον λέγειν. οὗτοι γάρ εἰσιν μὲν, ὦ Κρίτων, οὓς ἔφη Πρόδικος μεθόρια φιλοσόφου τε ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ, οἷονται δ' εἶναι πάντων σοφώτατοι ἀνθρώπων, πρὸς δὲ τῷ εἶναι καὶ δοκεῖν πάνυ παρὰ πολλοῖς, ὥστε παρὰ πᾶσιν εὐδοκιμεῖν ἐμποδῶν σφίσιν εἶναι οὐδένας ἄλλους ἢ τοὺς περὶ φιλοσοφίαν ἀνθρώπους. ἡγοῦνται οὖν, ἐὰν τούτους εἰς δόξαν καταστήσωσιν μηδενὸς δοκεῖν ἀξίους εἶναι, ἀναμφισβητήτως ἦδη παρὰ πᾶσιν τὰ νικητήρια εἰς δόξαν οἷσεσθαι σοφίας πέρι. εἶναι μὲν γὰρ τῇ ἀληθείᾳ σφᾶς σοφωτάτους, ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις λόγοις ὅταν ἀποληφθῶσιν, ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Εὐθύδημον κολούεσθαι. σοφοὶ δὲ ἡγοῦνται εἶναι πάνυ—εἰκότως · μετρίως μὲν γὰρ φιλοσοφίας ἔχειν, μετρίως δὲ πολιτικῶν, πάνυ ἐξ εἰκότος λόγου—μετέχειν γὰρ ἀμφοτέρων ὅσον ἔδει, ἐκτὸς δὲ ὄντες κινδύνων καὶ ἀγώνων καρποῦσθαι τὴν σοφίαν.

ΚΡ. τί οὖν; δοκοῦσί σοί τι, ὦ Σώκρατες, λέγειν; οὐ γάρ τοι ἀλλὰ ὅ γε λόγος ἔχει τινὰ εὐπρέπειαν τῶν ἀνδρῶν.

ΣΩ. καὶ γὰρ ἔχει ὄντως, ὦ Κρίτων, εὐπρέπειαν μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν. οὐ γὰρ ῥᾷδιον αὐτοὺς πεῖσαι ὅτι καὶ ἄνθρωποι καὶ τᾶλλα πάντα ὅσα μεταξύτινοι δυοῖν ἐστὶν καὶ ἀμφοτέροις τυγχάνει μετέχοντα, ὅσα μὲν ἐκ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, τοῦ μὲν βελτίω, τοῦ δὲ χείρω γίγνεται · ὅσα δὲ ἐκ δυοῖν ἀγαθοῖν μὴ πρὸς ταυτόν, ἀμφοῖν χείρω πρὸς ὃ ἂν ἐκάτερον ἢ χρηστὸν ἐκείνων ἐξ ὧν συνετέθη · ὅσα δ' ἐκ δυοῖν κακοῖν συνεθέντα μὴ πρὸς

τὸ αὐτὸ ὄντων ἐν τῷ μέσω ἐστίν, ταῦτα μόνα βελτίω ἐκατέρου ἐκείνων ἐστίν, ὧν ἀμφοτέρων μέρος μετέχουσιν. εἰ μὲν οὖν ἡ φιλοσοφία ἀγαθὸν ἐστὶν καὶ ἡ πολιτικὴ πρᾶξις, πρὸς ἄλλο δὲ ἐκάτερα, οὗτοι δ' ἀμφοτέρων μετέχοντες τούτων ἐν μέσω εἰσὶν, οὐδὲν λέγουσιν—ἀμφοτέρων γάρ εἰσι φαυλότεροι—εἰ δὲ ἀγαθὸν καὶ κακόν, τῶν μὲν βελτίους, τῶν δὲ χείρους· εἰ δὲ κακὰ ἀμφοτέρα, οὕτως ἄν τι λέγοιεν ἀληθές, ἄλλως δ' οὐδαμῶς. οὐκ ἂν οὖν οἶμαι αὐτοὺς ὁμολογῆσαι οὔτε κακῶ αὐτῶ ἀμφοτέρω εἶναι οὔτε τὸ μὲν κακόν, τὸ δὲ ἀγαθόν· ἀλλὰ τῷ ὄντι οὗτοι ἀμφοτέρων μετέχοντες ἀμφοτέρων ἥτους εἰσὶν πρὸς ἐκάτερον πρὸς ὃ ἢ τε πολιτικὴ καὶ ἡ φιλοσοφία ἀξίω λόγου ἐστὸν, καὶ τρίτοι ὄντες τῇ ἀληθείᾳ ζητοῦσι πρῶτοι δοκεῖν εἶναι. συγγιγνώσκω μὲν οὖν αὐτοῖς χρῆ τῆς ἐπιθυμίας καὶ μὴ χαλεπαίνειν, ἡγεῖσθαι μέντοι τοιούτους εἶναι οἷοι εἰσιν· πάντα γὰρ ἄνδρα χρῆ ἀγαπᾶν ὅστις καὶ ὁτιοῦν λέγει ἐχόμενον φρονήσεως πρᾶγμα καὶ ἀνδρείως ἐπεξιὼν διαπονεῖται.

ΚΡ. καὶ μὴν, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ὑέων, ὥσπερ αἰεὶ πρὸς σε λέγω, ἐν ἀπορίᾳ εἰμι τί δεῖ αὐτοῖς χρήσασθαι. ὁ μὲν οὖν νεώτερος ἔτι καὶ σμικρὸς ἐστίν, Κριτόβουλος δ' ἤδη ἡλικίαν ἔχει καὶ δεῖταί τινας ὅστις αὐτὸν ὀνήσει. ἐγὼ μὲν οὖν ὅταν σοὶ συγγένωμαι, οὕτω διατίθεμαι ὥστ' ἐμοὶ δοκεῖ μανίαν εἶναι τὸ ἔνεκα τῶν παίδων ἄλλων μὲν πολλῶν σπουδὴν τοιαύτην ἐσχηκέναι, καὶ περὶ τοῦ γάμου ὅπως ἐκ γενναιοτάτης ἔσσονται μητρος, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὅπως ὡς πλουσιώτατοι, αὐτῶν δὲ περὶ παιδείας ἀμελῆσαι· ὅταν δὲ εἷς τινα ἀποβλέψω τῶν φασκόντων ἂν παιδεῦσαι ἀνθρώπους, ἐκπέπληγμαι καὶ μοι δοκεῖ εἷς ἕκαστος αὐτῶν σκοποῦντι πάνυ ἀλλόκοτος εἶναι, ὥς γε πρὸς σὲ τάληθ' εἰρῆσθαι· ὥστε οὐκ ἔχω ὅπως προτρέπω τὸ μεῖράκιον ἐπὶ φιλοσοφίαν.

ΣΩ. ὦ φίλε Κρίτων, οὐκ οἶσθα ὅτι ἐν παντὶ ἐπιτηδεύματι οἱ μὲν φαῦλοι πολλοὶ καὶ οὐδενὸς ἀξιοί, οἱ δὲ σπουδαῖοι ὀλίγοι καὶ παντὸς ἀξιοί; ἐπεὶ γυμναστικὴ οὐ καλὸν δοκεῖ σοι εἶναι, καὶ χρηματιστικὴ καὶ ῥητορικὴ καὶ στρατηγία;

ΚΡ. ἔμοιγε πάντως δήπου.

ΣΩ. τί οὖν; ἐν ἐκάστη τούτων τοὺς πολλοὺς πρὸς ἕκαστον τὸ ἔργον οὐ καταγελάστους ὀρᾷς;

ΚΡ. ναὶ μὰ τὸν Δία, καὶ μάλα ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. ἦ οὖν τούτου ἔνεκα αὐτός τε φεύξῃ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τῷ ὑεὶ οὐκ ἐπιτρέψεις;

ΚΡ. οὐκ οὐκ δίκαιόν γε, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. μὴ τοῖνυν ὃ γε οὐ χρῆ ποίει, ὦ Κρίτων, ἀλλ' ἐάσας χαίρειν τοὺς ἐπιτηδεύοντας φιλοσοφίαν, εἴτε χρηστοὶ εἰσιν εἴτε πονηροί, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα βασανίσας καλῶς τε καὶ εὖ, ἐὰν μὲν σοι φαίνεται φαῦλον ὄν, πάντ' ἄνδρα ἀπότρεπε, μὴ μόνον τοὺς ὑεῖς· ἐὰν δὲ φαίνεται οἷον οἶμαι αὐτὸ ἐγὼ εἶναι, θαρρῶν δίωκε καὶ ἄσκει, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, αὐτός τε καὶ

